



't Hupke

Nr.152 Lente 2013

In dit nummer

- Goudbergven, vroeger en nu
- 300^e lid
- Jaar van de Patrijs
- Verslag roofvogeltelling
- De Blauwborst
- Vogels kijken in Bulgarije
- De Steenuil en de Kerkuil
- Natuurgebied in de regio: Gooren en Krochten
- Dagje vogelen met Kees van der Krift
- De werkgroep 4^e Bergboezem
- Bijzondere waarneming Amerikaanse Goudplevier



**Dit is uitgave nr. 152. Jaargang 44
Oplage 300 stuks.**

't Hupke is een uitgave van de West Brabantse Vogelwerkgroep en wordt 4x per jaar toegezonden aan onze leden.

Bank: 1063712

Bestuur

Kors Jan Snoeij (voorzitter)
Eric van Damme, (secretaris)
Coen ter Kuile, (penningmeester)
Vacant, (biosecr.)
Ellie Pruiksma, (PR & communicatie.)

Redactie

Martin van Leest
Jan Benoist
p/a Gaffelstraat 52
4835 AP Breda
redactie@westbrabantsevwg.nl

Vaste medewerkers

Raymond van Breemen
Piet van Iersel
Hans van der Sanden
Willem Veenhuizen
Harry van Vugt

Tekstcorrectie

Henriette Huijgens
Ad Rijnen
Albert de Hoon

Overname artikelen

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de redactie worden overgenomen.

Wijze van aanleveren

Kopij per email aanleveren als Word bestand zonder opmaak.
Grafieken en tabellen en foto's apart aanleveren per email

Website

Aanvullende informatie van artikelen en activiteiten van onze vereniging vindt u op onze website.

www.westbrabantsevwg.nl

Webredactie

Ellie Pruiksma

Volgend Hupke

Verzenddatum 1 juni
Aanleveren kopij tot 1 mei

Foto omslag

Blauwborst, Ed van Zoonen

Foto's achterzijde

Jan Benoist

Elk vogeltje zingt zoals het gebekt is

De mooiste tijd van het jaar breekt weer aan! De dagen worden langer, de lente ligt op de loer, vogels beginnen weer te zingen.

Voordat ik vogelaar werd, dacht ik dat het voor een muzikant niet moeilijk kon zijn om vogels aan hun zang te herkennen. Hoe kon ik me zó vergissen? Ondanks mijn muzikale achtergrond bleek me al snel dat dit bepaald geen sinecure is. Met uitzondering van de Koekoek is de muzikale taal van vogels een totaal andere dan onze toonsoorten in D-groot of C-klein. Door de beperking van slechts twaalf tonen in een octaaf en de vaste ritmiek die van een dwingende maatsoort uitgaat, is de meeste vogelzang eigenlijk ook niet exact in muziekschrift te noteren.

Een paar jaar geleden merkten we vaak dezelfde Merel op in onze achtertuin. Hij zong altijd aan het eind van de middag vanaf hetzelfde punt op de nok van het dak. Als we bij mooi weer aan het eind van de dag in de tuin zaten, konden we daar echt van genieten en doopten 'onze' Merel met de naam Balthazar. Het begrip territorium bij vogels was ons toen nog totaal onbekend. Nu weet ik dat Balthazar waarschijnlijk onze achtertuin tot zijn territorium rekende. Het jaar daarop was Balthazar verdwenen en geen enkel andere Merel nam zijn plaats in op de nok van het dak. We hebben hem ontzettend gemist.

Afgelopen voorjaar, al luisterend naar andere Merels op grotere afstand, herkende ik op een gegeven moment midden in het liedje een kort fragmentje dat warempel volledig aan alle uitgangspunten van onze westerse muziek voldeed en dus ook goed in notenschrift was vast te leggen! Dat stukje ging zo:



Regelmatig heb ik datzelfde fragmentje weer herkend. Ik liep dan snel naar de piano om het stukje na te spelen en het bleek elke keer precies op de toonhoogte te klinken zoals ik hierboven heb genoteerd, in F-groot. Nog weer wat later in het voorjaar werd het fragmentje iets veranderd. Het klonk elke keer nog steeds in precies dezelfde toonsoort, maar bestond nu uit de volledige drieklank van F-groot en was van twee naar drie tellen uitgebreid:



Binnen enkele weken klonk dit motief ook vaak twee keer, direct achter elkaar. Het klonk dan zo:



Opmerkelijk dat hierbij de volledige vierkwartsmaat netjes werd afgesloten op de eerste tel, precies zoals dat in onze muziktaal ook zeer gebruikelijk is! Misschien nog wel opmerkelijker is dat deze Merel steeds weer in exact dezelfde toonsoort zong. Alleen mensen die over een zogenaamd absoluut gehoor beschikken zijn daar toe in staat.

Ik wens u dit voorjaar veel plezier met de terugkeer van de vogelzang! Ik ga zoeken en luisteren naar 'mijn' Merel met absoluut gehoor.

Kors Jan Snoeij



Zondagmorgen 8.00 uur. Vroege Vogels start met het geluid van een Goudhaantje.

Een ultieme gehoortest. Als je het hoge geluidje kunt waarnemen dan zit het goed.

Maar ook voor degenen die iets minder goed horen zijn er genoeg activiteiten te ondernemen in het komende voorjaar. Behalve onze cursussen (Vogels Kijken, Van Kijken naar Waarnemen en de cursus Inventariseren) staan er meer dan genoeg activiteiten op stapel. Zo is en blijft onze vereniging een paradijs voor ieder die iets met vogels heeft. Dit blijkt ook wel uit het groeiend aantal leden. Tijdens onze traditionele nieuwjaarsbijeenkomst konden we ons driehonderdste lid verwelkomen. Een feestelijke gebeurtenis. Hans van der Sanden trakteerde ons op een – moeilijke- quiz. De avond begon met het tonen van vele wonderbaarlijke foto's van een viertal fotograferende leden. Wat hebben we toch een talent binnen onze vereniging.

Op 4 oktober en 27 november 2012 is het bestuur bij elkaar gekomen. Wist u dat de bestuursvergaderingen openbaar zijn? Belangstellenden zijn welkom! Ook kunt u, na verloop van tijd, altijd de verslagen van de vergaderingen op onze site vinden.

Tijdens onze laatste vergadering in 2012 was er aandacht voor de overdracht van taken aan onze nieuwe penningmeester Stefan Vromans. Bij de ledenvergadering van 28 maart aanstaande zullen we definitief afscheid nemen van Coen als penningmeester. Voor nu: Coen bedankt voor het vele werk dat je aan onze vereniging hebt besteed.

Onze nieuwe coördinator werkgroepen, Hettie van Lint, is – behalve met het zich inwerken in bestuurszaken - begonnen met het leggen van contact met de diverse werkgroepen. Hettie en Stefan: welkom binnen het bestuur en veel succes toegewenst.

Helaas moeten we ook melden dat Henriëtte, na ruim zeven jaar (!) gaat stoppen met het notuleren van alle vergaderingen. We zullen haar toegewijde en correcte manier van werken node missen. Bedankt Henriëtte.

Een viertal leden van onze vereniging wil zich gaan bezighouden met zaken die de ruimtelijke ordening in onze regio betreffen. Dit zijn Frans de Kruif, Joop van Riet en Matthijs Suykerbuyk, en voorts Piet van Iersel als contactpersoon. Namens het bestuur bedankt voor jullie bereidwilligheid en heel veel succes.

De nationale vogelweek van Vogelbescherming Nederland is dit jaar van 4 tot en met 12 mei. Wij doen mee met twee activiteiten: dauwtrappen en de Hoge Vuchtexcursie.

Op onze oproep om mee te denken over de invulling van taken voor de (nieuwe) biosecretaris hebben wij helaas nog geen reactie ontvangen, laat staan dat zich een nieuwe kandidaat voor deze functie heeft gemeld. Wij vragen daarom nogmaals aandacht voor deze kwestie waarvoor we in het komende voorjaar een oplossing willen vinden.

De komende bestuursvergaderingen worden (onder voorbehoud) gehouden op:
7 maart, 18 april, 30 mei, 27 juni, 29 augustus, 28 november

En noteer alvast de ledenvergaderingen van 2013: 28 maart en 10 oktober!

Eric van Damme

Nieuw elan

Nadat natuurbescherming door de verantwoordelijke staatssecretaris in het vorige kabinet (zijn naam wil ik niet meer horen) op grove wijze op achterstand werd gezet, vraagt men zich nu af hoe verder te gaan in crisistijd en daarna.

Belangrijk is dat het draagvlak voor natuurbescherming bij de bevolking voldoende groot is en blijft, zodat de politiek daarmee rekening moet houden. Twee jaar geleden waren er meer dan een miljoen Nederlanders lid van een natuurbeschermingsorganisatie en waren er maar tachtigduizend landbouwers. Toch kregen deze laatsten voorrang.

De belangen zijn niet vergelijkbaar, maar voor een leefbaar land met veel inwoners zijn natuur en biodiversiteit belangrijk. Men kan van de natuur genieten, wat bijdraagt aan stilte, rust en gezondheid. Het gevaar bestaat dat beheerders, door geldnood gedwongen, commerciële activiteiten gaan ontwikkelen die niets met de natuur te maken hebben.

Grote aaneengesloten natuurgebieden met alle in ons land voorkomende biotopen die onderling verbonden zijn, bieden de beste garantie voor natuurbehoud.

Waarschijnlijk is natuurbehoud op agrarische terreinen een hopeloze zaak door verdroging, vermessing en gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Men zou moeten bekijken of soortbescherming zoals voor de laatste Korhoenders en Hamsters voor veel geld wel zin heeft. Men kan niet alle bedreigde soorten in een kooi zetten, kweken en daarna loslaten.

Als zeldzame soorten ons land verlaten kunnen wij deze in het buitenland gaan bekijken. Er komen altijd veranderingen voor in de soortensamenstelling, ook veranderingen ten goede. Kijk naar de Zeearend die profiteert van grote natuurgebieden waar voldoende voedsel beschikbaar is.

Biemeus



Nieuw natuurgebied: Gilzewouwerbeek

Eind 2012 is tussen Bavel en Tervoort een nieuw natuurgebied aangelegd, groot 17 hectare.

Het gebied wordt ook gebruikt om water op te vangen. Er is een stuw verwijderd en vervangen door een vistrap. Er zijn verlaagde oevers voor wateropvang en paddenpoelen aangelegd.

Door het terrein lopen twee onverharde wandelpaden, een droog pad en een laarzenpad. De ingangen liggen aan de Bolbergseweg en aan de Blokweg.

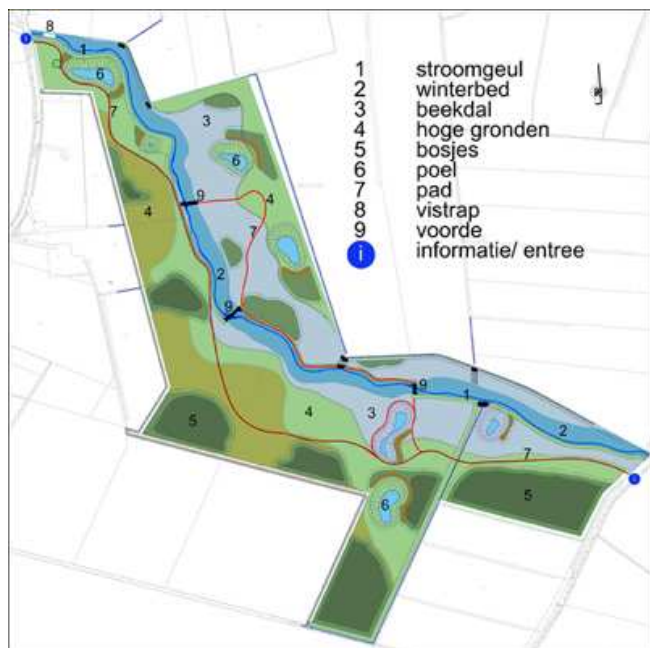
In het voorheen door een rigoureuze ruilverkaveling aangetaste gebied is dit een aanwinst. Het wordt hier zeker ook interessant voor vogels.

Men verwacht dat het gebied geschikt is voor boomkijkers die in de omgeving nog voorkomen.

Het project is gerealiseerd door de gemeente Breda, de provincie Noord-Brabant, het waterschap Brabantse Delta en Staatsbosbeheer. De gemeente Breda is eigenaar van het terrein en gaat het ook beheren.

In de toekomst is nog uitbreiding mogelijk met fases 2 en 3 stroomopwaarts en stroomafwaarts, waardoor er een ecologische verbindingzone gerealiseerd kan worden.

Harry van Vugt



Houtsnip

Vandaag twee Houtsnippen in het Zaartbos. Eén was net gegrepen door een Sperwer en op het ijs gesleept. Daar bleef hij met de kop achter een tak haken. De Sperwer is er van door gegaan, maar heeft de Houtsnip laten liggen.

Avontuur in de achtertuin!

Gert van 't Hart

EHBO'er op psychiatrisch gebied

Intussen alweer vorig jaar heb ik in het wereldje van zieke vogels een enkele weken durende behandeling gedaan van een psychiatrisch gestoorde vogel met een enorme identiteitscrisis. Na weken van stille behandeling (broedtijd) en ongeveer drie weken van intensieve nazorg (voeder- en opvoedtijd) vertrokken er gelukkig vier nieuwe gezinsleden zonder identiteitscrisis.

Wie was mijn patiënt? Mijn patiënten waren er zelfs twee, een mannetje en een vrouwtje Boomkruiper. Ze waren echt volkomen van het padje af en beklommen stenen muren in plaats van boomstammen. Toen ze aanstalten maakten om "het" te gaan doen, begonnen ze met het bouwen van hun huwelijksnestje onder de dakpannen van een boerderij. Daar hebben ze klaarblijkelijk "het" ook gedaan, want geruime tijd was het er stil en toen plotseling heel druk met aanvliegen met een volle, en afvliegen met een lege bek. Uiteindelijk heb ik het uitvliegen mogen meemaken. Op de vroege zaterdagmorgen van 19 mei kropen er vier gezonde jonkies onder de pannen vandaan en vertrokken richting populieren aan de rand van de Werftseweg.

Dit schizofrene paartje had duidelijk een gigantische identiteitscrisis en dachten de hele tijd, dat ze echte Rotskruipers waren. Gelukkig heeft de behandeling goed geholpen en zijn ze genezen van deze aandoening.

Kees van der Krift

Fenologie 2013

Het fenologie-onderzoek bestudeert het verband tussen organische natuurverschijnselen en de meteorologische of klimatologische omstandigheden. Een voorbeeld: waarom kwam de eerste Boerenwaluw dit jaar een week eerder in ons land aan dan vorig jaar? Of waarom bloeit de Paardenkastanje dit jaar tien dagen later dan vorig jaar? Als Vogelwerkgroep zijn we vooral geïnteresseerd in de aankomstdatum van vogels. Een onderzoek waaraan iedereen, ervaren of pas gestart met de vogelstudie, mee kan doen. Dus evenals andere jaren ook dit jaar weer de oproep om de eerste waarnemingen van doortrekkers of zomergasten door te geven. Als je wilt weten om welke soorten het gaat, kijk dan op de website van de Vogelwerkgroep of in 't Hupke nr.150 herfst 2012. De resultaten worden weer in 't Hupke en op de site van de Vogelwerkgroep geplaatst. Hoe meer waarnemingen er van een soort binnenkomen, hoe interessanter het wordt om de gegevens van meerdere jaren te vergelijken. Dus daarom de oproep aan iedereen: geef je waarnemingen van de soorten door op waarneming.nl, of aan ahsanden@hetnet.nl. Ook al zou het de tiende waarneming van een Tijftjaf zijn en vier weken later dan de eerste melding.

Hans van der Sanden



Afscheid van Heuvelzicht

In het Hupke (nr 107) Lente 2002 lees ik een artikeltje waarin staat:

“Nieuwe locatie: Café Heuvelzicht”

“Na vele jaren van zoeken, hebben we dan toch eindelijk een nieuwe en vooral gezelliger vergaderlocatie gevonden: Café Heuvelzicht, Heuvelstraat 144 te Breda”

Aan alle goede dingen komt ook weer een einde en na tien jaar gastvrij te zijn ontvangen door Hans en Nellie Martens hebben de leden in de ledenvergadering ervoor gekozen om voortaan te vergaderen bij de Wegwijzer in de Hoge Vucht. Hier beschikken we over een grotere zaal.

Op zaterdag 8 december togen Ellie Pruiksmā en ondergetekende naar Heuvelzicht om Hans en Nellie te bedanken voor de vele jaren dat ze voor ons “gezorgd” hebben.

In 2004 begonnen we hier met de eerste vogelcursus voor beginners en vele cursusdeelnemers hebben kennis gemaakt met de gastvrijheid in Heuvelzicht.

Zo hebben we hier vergaderingen meegemaakt met vier deelnemers maar ook met zoveel deelnemers dat ze bijna niet binnen konden en op de grond moesten zitten.

Eigenlijk was Heuvelzicht op donderdagavond gesloten maar voor de Vogelwerkgroep hebben ze al die jaren een uitzondering gemaakt.

Samen hebben we onder het genot van een bakje koffie nog wat oude herinneringen opgehaald. Daarna hebben we Hans en Nellie een grote bos bloemen overhandigd en een welgemeende brief van het bestuur als dank.

Jan Benoist



8 december 2012

Beste Hans en Nellie

Nu het aantal leden van onze vereniging tot boven de 300 is gestegen werd de wens binnen de vereniging voor een ruimere locatie steeds sterker. Daarmee is er een einde gekomen aan de jarenlange vaste vergaderplek in Heuvelzicht. We willen jullie bedanken voor de vriendelijke en gastvrije wijze waarop onze vereniging steeds werd ontvangen. Namens alle leden bieden wij hierbij dan ook graag een kleine blijk van waardering aan.

Het bestuur van de West Brabantse Vogelwerkgroep

Cochem

Van 7 tot en met 11 oktober 2012 zijn we met de familie een midweek naar Cochem geweest. Daar hebben we genoten van de schitterende herfstkleuren van de wijngaarden en een prachtige rondvaart op de Moezel. Hier waren veel Aalscholvers aanwezig. Ook hebben we enkele plaatsjes bezocht, onder andere Ediger-Eller. Daar troffen wij deze muurschildering aan over de aankomst en vertrek van Huiszwaluwen. Dit is weer een iets anders dan waarneming.nl. Het lijkt mij dat we hier in Nederland er alleen maar van kunnen dromen. Misschien brengt de huiszwaluwtil die binnenkort bij de Riolwaterzuivering Nieuwveer geplaatst wordt ons ook wel op een idee om het zo bij te houden als er Huiszwaluwen in gaan broeden. Laten we dat hopen!

Cees Janssen

Ankomst	Jahr	Abflug
12. 4.	1984	14. 9.
7. 4.	1985	21. 9.
28. 4.	1986	8. 9.
12. 5.	1987	27. 8.
19. 4.	1988	27. 8.
2. 5.	1989	12. 9.
24. 4.	1990	8. 9.
1. 5.	1991	7. 9.
22. 4.	1992	9. 9.
15. 4.	1993	26. 8.
23. 4.	1994	7. 9.
11. 4.	1995	28. 8.
16. 4.	1996	25. 8.
10. 5.	1997	17. 9.
22. 4.	1998	15. 9.
9. 4.	1999	13. 9.
18. 4.	2000	13. 9.
29. 4.	2001	14. 9.
9. 5.	2002	16. 9.
28. 4.	2003	9. 9.
14. 4.	2004	8. 9.
23. 5.	2005	11. 9.
18. 4.	2006	25. 8.
9. 4.	2007	7. 9.
30. 4.	2008	9. 9.
1. 5.	2009	10. 9.
21. 5.	2010	9. 9.
28. 4.	2011	5. 9.
6. 6.	2012	14. 9.

Coördinator gezocht!

Een viertal enthousiaste leden van de West Brabantse Vogelwerkgroep staan te trappelen om als werkgroep zwaluwen aan de slag te gaan. In en om Breda komen (nog) Huis-, Boeren- Gier- en Oeverzwaluwen voor.

Jaarlijks wordt de stand van de Huiszwaluw in de gemeente Breda bijgehouden d.m.v. tellingen.

Hoe het de andere zwaluwsoorten gaat is niet met cijfers te onderbouwen.

Door o.a. milieuwetgeving en bouwactiviteiten kunnen nestelgelegenheid, maar ook het aanbod aan nestmateriaal, foerageergelegenheid en voedsel worden bedreigd. Om die bedreiging voor te zijn of te minderen zijn waakzame ogen en oren in en om Breda nodig.



Het viertal wil met die zaken aan de slag, mist echter nog de een coördinator.

Deze persoon (met pit en een hart voor zwaluwen en vogels in het algemeen) gaat de werkgroep aansturen.

In het begin gaan wij gezamenlijk een programma maken en taken verdelen, van daaruit gaan wij actie ondernemen om de Zwaluwen in Breda en omgeving een mooie toekomst te garanderen.

Wie deze uitdagende taak op zich wil nemen kan contact opnemen met:

Eric Corssmit projectcoördinator West Brabantse Vwgr.
Stadsvogeladviseur van Vogelbescherming voor Breda
T: 06 54 21 66 04
E: eco.sva.breda@gmail.com

Het Goudbergven vroeger en nu

Het Goudbergven bij Strijbeek is een van onze oudste natuurreservaten.

Op waarneming.nl wordt het ten onrechte aangeduid als Patersmoer maar dat is het kleine dichtgegroeide plasje van 10 meter doorsnee tussen het Goudbergven en de Strijbeekse Beek die daar de grens vormt met België met het natuurgebied Elsakker.

Het terrein is maar klein. Het meet circa 500 bij 250 meter en de oppervlakte water is beperkt doordat het door hoogveenvorming gedeeltelijk dichtgegroeid is.

Omdat het ven alleen gevoed wordt door regenwater is het voedselarm en vindt er nog veenvorming plaats met Spagnum. Er komen zeldzame planten voor zoals Klokjesgentiaan, Beenbreek, Zonnendauw, Witte Snavelbies. Lavendelhei, Veenpluis en dergelijke.

Rond het open ven staan op de hogere rand Grove Dennen, de daarin broedende vogels (o.a. mezen, Tjiftjaf, Merel en Houtduif) komen overal voor.

Er zijn inventarisatierapporten vanaf de jaren zestig tot heden beschikbaar. Het is interessant te kijken welke vogels er vroeger waren en welke er nu voorkomen en te bekijken waar dit aan ligt.

Vroeger

1959

Waarnemingen van P.B. Jansen. Hij nam van mei tot en met augustus 40 soorten waar.

Vermeld worden data en aantallen maar het wordt niet duidelijk welke soorten er toen broedden. Wel kan uit de gegevens gehaald worden welke er zeer waarschijnlijk broedvogel waren.

Dat zijn onder andere Wintertaling, Kievit, Zomertortel, Boomleeuwerik, Matkop, Grote Lijster, Blauwborst, Boompieper, Geelgors.

1960

Ook deze gegevens komen van P.B. Jansen en vullen die van voorafgaande jaar aan: een paar Kieviten, Grutto twee waarnemingen in april en mei, Kuifmees, Nachtegaal, Blauwborst, Kneu.

1961 en 1962

P.B. Jansen heeft een Dodaars met jongen gezien en een Waterral (op verschillende data), in 1961 drie paar Grutto's, en een Nachtegaal.

1968

Deze inventarisatie is gedaan door Willem Veenhuizen. Hij vond 38 soorten broedvogels onder andere: Dodaars (1 paar), Wintertaling (1 paar), Kievit (3 paar), Wulp (3 paar),

Grutto (3 paar), Grote Lijster (3 paar), Geelgors (3 paar), Rietgors (2 paar), Ringmus (9 paar in nestkastjes).

1976

Deze inventarisatie is door mij, Harry van Vugt gedaan. Ik bracht vier bezoeken in mei en juni. Aan broedvogels trof ik aan onder andere: Dodaars (2 paar), Zomertortel (4 paar), Ransuil (1 paar), Wielewaal (1 paar), Nachtegaal (1 paar), Grote Lijster (2 paar), Grauwe Vliegenvanger (2 paar), Boompieper (2 paar), Goudvink (1 paar), Geelgors (1 paar).

Heden

2009

Ook deze inventarisatie is door mij gedaan. Ik trof aan onder andere Dodaars (3 paar), Grote Canadagans (32 paar), Nijlgans (1 paar), Kuifeend (2 paar), Boompieper (1 paar).

Jaarlijks wordt het gebied bezocht en worden opvallende waarnemingen genoteerd. Zo broeden er ieder jaar minimaal 2 paren Dodaars.

Verdwenen zijn Wintertaling, Kievit, Wulp, Grutto, Waterral, Zomertortel, Wielewaal, Nachtegaal, Geelgors, en Ringmus.

Onzeker is de status van Grote Lijster en Boomleeuwerik. Deze worden nog wel waargenomen maar komen waarschijnlijk voor in het reservaat Elsakker in België.

Nieuw zijn de Grote Canadagans, Nijlgans en Kuifeend.

Conclusie

In vijftig jaar tijd zijn een groot aantal interessante soorten verdwenen. Dat komt niet door het beheer van het reservaat want dit is onveranderd gebleven. De soorten die verdwenen zijn ook landelijk in aantal achteruitgegaan.

De komst van veel Canadaganzen voor een dergelijk klein terrein is ongewenst: er komt te veel mest in het water en de vogels vertrappen de vegetatie. De beheerder heeft daarom ook ingegrepen.

Harry van Vugt



Goudbergven

(Jan Benoist)



300^e lid

Op onze nieuwjaarsreceptie heeft onze vereniging het 300 lid mogen verwelkomen.

Zijn naam is Gooff Brussee en wij wensen hem veel plezier bij onze club.



Ellie Pruiksma verwelkomt Gooff Brussee

Martin van Leest

Heerlijk: Patrijs met sla en frietjes

De Patrijs is bij onze zuiderburen nog een geliefd gerecht. Althans als je Google.be moet geloven. Een bezoek aan deze zoekmachine geeft tenminste de indruk dat de Patrijs in België nog een algemeen gerecht is op de Belgische menulijst. Het merendeel van de "hits" die Google tevoorschijn tovert bestaat uit gerechten. Op zoek naar de Patrijs in de vorm van beschermde vogel is zoeken "tussen de gerechten".

Nog steeds staat de Patrijs in België op de lijst van bejaagbare soorten, van 15 september tot 15 oktober is de Patrijs bejaagbaar.

- [Restaurant 't Korenaer Wilde patrijs, savooi, .](#)
- [Recepten: Consommé van patrijs, een razendsnel te maken heldere ...](#)
- [Patrijs met sla en frietjes - Recept | VTM Koken](#)
- [Wilde patrijs gebraden met groene kool, spek, appel, quinoa](#)

Eet smakelijk!

Martin van Leest

Verstrooide vogels

De vogelaar had eind september al gezien hoe de (Vlaamse) Gaai bij een merkpunt in de tuin een paar van de spaarzame eikels die dit jaar gevallen waren was gaan opbergen. Kostelijk voedsel dat nodig zou zijn om in de koude en karige periode toch wat lekker eetbaars voorhanden te hebben. Hij had toen af en aan gevlogen en de eikels stuk voor stuk weggestopt onder het mos in het gras, vlak bij een paaltje.

Die ochtend begin december zag de vogelaar dat hij terug was gekomen, ditmaal om als ontbijt zo'n lekkere eikel mee te nemen. Parmantig stapte hij rond, zijn snavel in de grond peurend op zoek naar wat hij maanden geleden had verstoppt. In de kastanjeboom even verderop zat een tweede Gaai toe te kijken. De Gaai zocht maar vond zo snel niks. De vogelaar begreep het ook niet, dat was toch niet de juiste plek! De vogel in de boom begon zich ermee te bemoeien, het leek wel of ze riep, "Daar niet Arie, volgens mij moet je meer naar links, of nee, toch meer naar rechts". De Gaai op de grond keek schuin omhoog naar de ander en leek terug te roepen, "Bemoei je er niet mee, die eigenwijze vrouwen denken het altijd beter te weten" zo zocht hij verder, waar had ie die eikels nou toch ook weer verstoppt? Nee, toch niet hier, dan een paar hipjes verderop, nee ook niet hier. Blijkbaar werkte zijn ingebouwde GPS niet helemaal goed of had ie op zoveel plaatsen eikels verstoppt dat ie allemaal niet meer kon bijhouden waar ze lagen. De vogelaar achter het raam werd een beetje radeloos. "Nee Gaai, je zoekt te ver weg, dichterbij het paaltje!"

De vogelaar had een haat-liefdeverhouding met deze mooie bosvogel, geobsedeerd door zijn intelligentie, maar hem verguizend vanwege zijn wrede gedrag tijdens de broedperiode. Ook afgelopen zomer was de vogelaar er weer getuige van geweest hoe de slimme Gaai blijkbaar vanaf grote afstand alle verliefde en broedende koppeltjes bespiedde. Zodra het kroost groot genoeg was en voor het vlieggat hing om de wijde wereld in te kijken verscheen daar de Gaai. Met een verbazingwekkende snelheid kon hij ineens bij zo'n vlieggat komen en trok hij het nietsvermoedende meesje of anderszins uit het kastje. Nog voordat het beestje de eerste vleugelslag van zijn leven kon maken was hij een lekkernij voor de Gaai geworden. Wat een wreedheid toch in de natuur. Op die momenten leek de Gaai niet zo verstrooid als nu en wist hij dondersgoed in welke kastje de "rijpe" vogeltjes zaten.

Vogelaar hield meer van de Gaai zoals die nu was, vaak in groepen luid kabalend, zijn kostje bij elkaar scharrelend, met de kopveertjes overeind zag hij er zo mooi, gezond en slim uit. Kijk! Eindelijk had de Gaai een eikel gevonden en vloog ermee weg, de ander achter hem aanvliegend die leek te roepen "ik ook een stukje".

Oeps, het was al tien over acht, de vogelaar moest snel weg. Waar lagen de autosleutels nou ook alweer, en waar het fruit voor de lunch? In alle haast werd het huis doorzocht, net zo verstrooid als de Gaai zocht nu ook de vogelaar zijn kostje bij elkaar om hals over kop te vertrekken.

Buiten gekomen was daar Gaai alweer terug met in zijn kielzog de ander. Vanuit de boom kwam een luid protest voor de vogelaar, het leek of ze riepen "vertrek jij maar snel, we hebben hier geen pottekijkers nodig". En zo verliet de vogelaar het paradijsje, het achterlatend aan hen die het werkelijk toebehoorde, de dieren van het bos, met ondermeer die eigenwijze verstrooide Gaai.

Mary Holleman



Wittige, bonte Merel in Breda

Ik kreeg een melding en een foto van een wittige Merel aanwezig in een tuin gelegen aan de Brigidastraat in Breda. Men dacht eerst aan een bijzondere soort maar helaas. Het is een mannetje Merel, gezien zijn oranje-gelige snavel. Nou komt het in de stad vaker voor dat er vogels worden gezien met witte veren (vlekken), niet alleen bij Merels maar ook Kauw, Zwarte Kraai, en Spreeuw.

We noemen dit een leucistische Merel. Leucisme betekent bontgekleurd zijn en melanisme is donker gekleurd zijn (bruin of zwart). Leucos komt uit het Grieks, en betekent wit. Leucisme is een erfelijke kleurafwijking van diverse vogelsoorten. Het bonte verenkleed ontstaat door een bepaalde kleurafwijking in het pigmentcentrum van de vogel tijdens de embryonale fase.

De veren kunnen geheel wit zijn of half-om-half wit. Bij het laatste zou de reden zijn, dat de vogel in een minder goede conditie is. Soms is een schraal voedselaanbod ook een oorzaak van leucisme. Het kan dan gebeuren dat als de vogel zijn veren wisselt (ruit) een deel van de witte veren weer normaal wordt.

Binnen de stad zien we vaker vogels met een wit, of met een opvallend bont gekleurd verenpakket dan buiten de stad. Dat komt vooral omdat in het buitengebied veel meer predatoren zijn, die zo'n apart opvallend hapje wel willen proberen. In de stad is dat gevaar veel kleiner.

Willem Veenhuizen



Kramsvogels in Bredase tuinen

Het is bekend dat in de winter de Kramsvogel (*Turdus pilaris*) vaker in de tuin is waar te nemen. Zeker als het buitengebied bedekt is met sneeuw en ijs.

Kramsvogels komen meestal in grote groepen voor in de weilanden op zoek naar in hoofdzaak wormen. Het is een schaarse broedvogel, voornamelijk in Zuid-Limburg.

Afgelopen weken bleef er in het buitengebied lang sneeuw liggen; daarom zijn ze plaatselijk naar de stad getrokken en in tuinen terechtgekomen. Het is ongebruikelijk dat Kramsvogels binnen de stad zo dicht bij de bebouwing komen.

Martin, zijn tuin gelegen in de Gaffelstraat, midden in de stedelijke bebouwing, had circa twintig exemplaren in zijn

tuin. De tuin is nogal open van karakter, met een natuurlijke, wilde vegetatie van struiken en sierappels met vele vruchten. Wat ruigere grasplekken als voedselterrein zijn er ook.

Eveneens kwam een mondelinge melding binnen van een exemplaar in een tuin gelegen aan de Loopschansstraat, deze zocht voedsel op het gazon.

Toevallig keek ik even op de SOVON-site, daar stond ook de melding dat er landelijk meer 'Krammers' in de tuinen werden waargenomen.

Willem Veenhuizen

Belevenissen in de Doenradestraat, januari 2013

Sneeuw en vorst zijn gekomen. Nog voordat de winter inviel was het hier een af- en aanvliegen van allerlei soorten. Het was een drukte van belang.

Driemaal per dag werden een paar handjes strooivoer op de plank en op de grond gestrooid; enkele vetbolletjes en een zakje pinda's waren steeds aanwezig.

Een paar tuinen, verderop werd sinds een paar maanden ook stevig gevoerd; vetbollen en een voedersilo zijn daar present.

Je zou verwachten dat het tijdens de kou, wanneer de grond nog bedekt is met sneeuw en het, zoals in de afgelopen nacht, zelfs streng heeft gevoren, druk zou blijven met veel vogels die voedsel komen halen, maar dat valt tegen. Met de eerste lage temperaturen sneuvelen de zwakke en niet gezonde individuen. Hoe strenger de kou des te meer slachtoffers er te betreuren zijn.

Tijdens de door Vogelbescherming Nederland georganiseerde Tuinvogeltelling telde ik op 20 januari en ondanks de kou had ik toch nog wel een aardig lijstje.

Ik zag 13 Houtduiven, 7 Kauwen, eenzelfde aantal Spreeuwen, 5 Vinken, 4 Pimpelmezen, 3 Staartmezen, 2 Koolmezen, 2 Heggenmussen, 2 Turkse Tortels, 2 Groenlingen, 2 Merels, 1 Roodborst en zelfs plots heel even een vrouwtje Grote Bonte Specht! Samen toch maar even 13 soorten.

Trouwens, kijk nu eens goed naar de Heggenmus, door de kijker. In de sneeuw, met altijd mooi helder licht, komen de zachte kleuren mooi uit. Zijn verenpakje is al in prachtkleed, want het is een vroege nestelaar.. Wat mij opviel in onze tuin en omgeving is dat er zo weinig Groenlingen aanwezig zijn. In andere jaren zag ik wel 5-10 exemplaren op de voerplank en op de grond, nu maar enkele of geen

Ook de Merel is maar weinig aanwezig, telkens maar twee, een koppel, ze jagen beide hun soortgenoten weg van de voerplaats en omgeving.

Andere jaren met deze kou kwamen er altijd wel Sijzen op de pinda's af, tot heden heb ik ze nog niet gezien!

Vanochtend zag ik toch nog een Winterkoninkje, scharrelend in de klimop. En terwijl ik dit stukje schreef dook er een "Vlaamse" (Bredase) Gaai op het pindanetje om er een paar keer fel in te hakken, maar niets te eten. Hij was even snel weer weg.

De Koolmezen zijn nu al bezig met hun territorium; ze jagen de Pimpels al weg, en af en toe is de zang al te horen! Ook de Heggenmus laat af en toe zijn liedje horen.

Zo zie je maar weer: nabij je thuis (tuin) is altijd wat te beleven, en vooral door mijn nieuwe telescoop, beeldvullend!

Willem Veenhuizen

Alle begin is moeilijk

In mijn middelbareschooltijd ben ik mij gaan interesseren voor de natuur, en daar bedoel ik dan alles mee wat groeit en bloeit. In de tuin rond mijn ouderlijk huis aan de Haagweg (tevens mijn huidige biotoop) en op het belendende kerkhof Zuilen, waar wij zo op konden lopen, was van alles te zien en te horen. Daarnaast had ik een vogelgekke oom die aan het Liesbos woonde, en die ons tijdens boswandelingen stimuleerde vogels en vogelgeluiden te leren (her)kennen. En dat allemaal zonder kijker. Overigens was hij degene die ons toen (begin jaren zestig) al wees op het verband tussen allerlei natuurlijke factoren. Lesjes in biodiversiteit avant la lettre!

Mijn meest bijzondere jeugdherinnering qua vogels betreft de Ballijster (= West-Brabants voor Grote Lijster). Die broedde toen nog elk jaar in de tuin of op het kerkhof. Al vanaf eind januari was het ingespannen luisteren wanneer we hem voor het eerst zouden horen zingen. Als dat gebeurde dan wist je dat het voorjaar echt in aantocht was. Als broedvogel is de Ballijster hier in de buurt allang verdwenen. Enkele jaren terug ben ik in het vroege voorjaar naar de Krabbenbossen gegaan om hem nog eens te horen. Het was slecht weer, maar dan schijnt hij juist meer te zingen. Het leek op een fiasco uit te lopen; wat ik ook hoorde (vooral veel wind), geen Ballijster. Tot het moment dat ik de greep van het autoportier al weer vast had: daar was ie, en hoe! Weliswaar zeiknat, maar intens tevreden ben ik na een minuut of tien naar huis gegaan.

Na mijn studie heb ik 26 jaar in Den Haag gewoond en gewerkt. Ik woonde gelukkig in de buurt van enkele uitgestrekte Haagse parken en niet ver van de duinen van Meyendel. Dat waren en zijn schitterende vogelgebieden. Absoluut hoogtepunt was het voorjaar, zo tussen half april en half mei. Dan zongen de Nachtegalen in de Scheveningse Bosjes, waar ik elke ochtend en avond doorheen fietste naar en van mijn werk. Die Nachtegaal mis ik hier in Breda wel. Ik heb hem de afgelopen jaren één keer horen zingen: in een bosje langs de Mark, een paar kilometer vóór Meerseldreef.

Mijn eerste kijker, die ik nog steeds gebruik, is een Swift Trilyte 8x30. Een goede kijker die ik in 1982 heb gekocht, tegelijk met de Elseviergids: "De Europese vogels" van Heinzel, Fitter en Parslow. Dit boek hielp me zeer goed bij het vinden van de namen en het herkennen van de geluiden. Ook de cd bij het boek "Wat zingt daar?" van de KNNV is erg handig. Een vogelcursus heb ik nooit gevolgd; ik ben dus eigenlijk een autodidact.

Mijn eigen tuin is nu mijn favoriete vogelstek. Sinds ik hier woon (voorjaar 2000) heb ik in of vanuit mijn tuin inmiddels 62 soorten vogels geturfd. Naast het 'gewone' spul noem ik een paar van de bijzonderheden: Bosuil (mannetje, vrouwtje en juvenielen), Boomvalk, Sperwer, Houtsnip, Groene Specht, Bonte Vliegenvanger, Gekraagde Roodstaart, Goudvink, Appelvink, Keep en Ooievaar. Eigenlijk onvoorstelbaar voor zo'n betrekkelijk kleine groene vlek midden in de stad. Dat zegt toch wel iets over de veerkracht van de natuur. Sinds 2005 houd ik ook een tuinboek bij: daarin staan niet alleen (eerste) waarnemingen van vogels, maar ook die van zoogdieren, vlinders, paddestoelen en planten.

Al gedurende veertig jaar ga ik elk jaar op vakantie naar Vlieland, de laatste jaren meestal in de zomerperiode. Dat eiland is zo'n beetje mijn tweede thuis geworden. Voor een vogelaar is het daar in elk seizoen genieten. Om af te sluiten één bijzondere Vlielandse ervaring. Ik reed eens op de fiets op de kaarsrechte weg van het Posthuys naar het

cavaleriekamp, langs de Kroon's Polders. Dat is ongeveer 2 kilometer. Van bij het begin hield een mannetje Blauwe Kiekendief mij gezelschap. Parallel aan mijn route, op hooguit vijf meter afstand, vloog hij dat hele stuk met mij op. Wat je dan voelt is moeilijk te beschrijven! Daarom laat ik het hier maar bij.

Ad Rijnen / Piet van Iersel

2013, het jaar van de Patrijs

De Patrijs is het slachtoffer van de intensivering van de landbouw, het gebruik van bestrijdingsmiddelen, het verdwijnen van insecten voor de jongen hierdoor en het verdwijnen van landschapselementen en overhoekjes.

Broedvogel

De Patrijs is standvogel en is dus het gehele jaar aan te treffen. Broedvogels zijn het beste te inventariseren vanaf eind februari. In maart is de trefkans het grootst en deze neemt tot juni steeds af.

Patrijzen hebben een voorkeur voor bouwland op zandgrond maar zijn ook in andere biotopen aan te treffen. West-Brabant is altijd een van de betere patrijzengebieden van ons land geweest.

In Breda zijn door onze Vogelwerkgroep tien gebieden geclaimd (zie kaartje). Wij vragen iedereen dit jaar specifiek te letten op Patrijzen, binnen en buiten Breda.



Martin van Leest



Verlag roofvogeltelling 15-18 december 2012

25 leden van de West-Brabantse Vogelwerkgroep trokken in het weekend van 15-18 december het veld in voor de negende editie van de jaarlijkse telling van overwinterende roofvogels in West-Brabant.

Onderzoeksgebied

Globaal omvat het onderzoeksgebied West-Brabant ten noorden van de snelweg A58 (Bergen op Zoom - Breda) en ten westen van de A27 (Werkendam - Breda), inclusief de Biesboschpolders en de uiterwaarden van de Maas tussen Geertruidenberg en Waalwijk. Daarnaast werd er ook weer geteld ten zuiden van Breda, op de Bleeke Heide en op Vliegbasis Gilze-Rijen.

Methode

In de periode van 15 tot en met 18 december werd in de open natuurgebieden en het agrarisch gebied van Noordwest-Brabant een integrale roofvogeltelling uitgevoerd. De meeste tellers gebruikten daarbij de auto maar direct ten noorden van Etten-Leur werd vanaf de fiets geteld. Het hele landschap is nauwgezet afgespeurd met kijkers en telescopen waarbij speciale aandacht werd geschonken aan bosranden, solitaire bomen, weidepalen en hoogspanningsmasten. Alle aanwezige roofvogels werden op kaarten ingetekend. Met name voor de gebieden waar geen roofvogeltelgroepen actief waren, zijn aanvullende waarnemingen gebruikt van waarneming.nl.

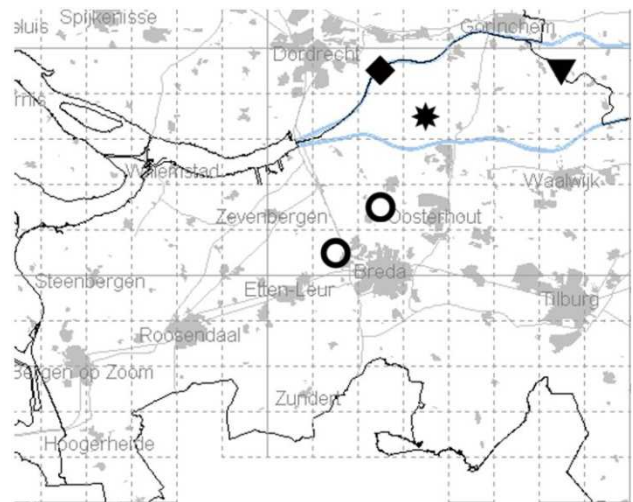
Weer

De week voorafgaand aan de telling was bewolkt met af en toe wat regen, de tweede helft van de week waren er zelfs fikse buien. December 2012 ging de recordboeken in als een van de natste sinds het begin van de weermetingen. De temperatuur tijdens de telperiode lag met rond de 7 graden Celsius ruim boven het vriespunt (in tegenstelling tot de week rond Sinterklaas toen Koning Winter met sneeuw en vorst heerste). De zuidwestelijke wind had de eerste twee dagen van het telweekend kracht 3-4 en de twee dagen daarna kracht 2-3.

Resultaten

December 2012 was qua aantal waargenomen roofvogels sensationeel: er werden nooit zoveel roofvogels gespot in de eerdere edities van deze roofvogeltelling. In totaal werden er 401 roofvogels waargenomen, verdeeld over 10 soorten. Zeearend en Rode Wouw werden deze keer voor het eerst waargenomen tijdens de roofvogeltelling. De Buizerd werd het vaakst gezien (totaal 284). Dit is ook de meest verspreide roofvogel. Hij werd in vrijwel alle atlasbokken (5x5 km) waargenomen, ook in het stedelijk gebied. Voorbeelden hiervan zijn het Zaaipark en de Krogt in Breda. Van zowel Havik als Sperwer werden 12 exemplaren waargenomen. Beide roofvogels werden met name in het halfopen cultuurlandschap gespot. Dit lijkt logisch omdat ze jagen vanuit dekking (en omdat er vrijwel niet geteld is in de meer gesloten bosgebieden). De Blauwe Kiekendief was met 15 stuks goed vertegenwoordigd. Het maximum vanaf onze eerste telling in februari 2005 bedroeg tot op heden 8 (in december 2009) en dus was december 2012 wat betreft de Blauwe Kiekendief een record. Van de Bruine Kiekendief werden 2 exemplaren gezien. De meeste Bruine Kiekendieven overwinteren in Afrika maar van met name de jonge vogels overwintert een deel in Nederland. De meeste daarvan verblijven rond het

Verdronken Land van Saeftinghe in Zeeuws- Vlaanderen maar ook rond het Haringvliet en de Biesbosch worden jaarlijks overwinterende Bruine Kiekendieven vastgesteld. Er zijn 56 Torenvalken gespot, 15 stuks meer dan een jaar eerder maar het is nog te vroeg om te stellen dat dit het einde is van de afname van (overwinterende) Torenvalken in Nederland (zie verslag roofvogeltelling december 2011 in 't Hupke nr. 148). De Slechtvalk krijgt steeds meer voet aan de grond in ons West-Brabantse. Met 15 exemplaren brak ook deze soort het record van de voorgaande roofvogeltellingen. Voor Slechtvalken is er in ieder geval voldoende te eten gezien de grote groepen watervogels die binnen het onderzoeksgebied voorkomen. Deze soort gaat het wat dat betreft voor de wind, iets wat niet gezegd kan worden van de Torenvalk die een echte muizenspecialist is. Waarschijnlijk kunnen er onder optimale weersomstandigheden zelfs nog meer Slechtvalken gezien worden. Bij wind verkiezen ze in zeer open gebieden vaak een zitplaats op de grond en dan kunnen ze eenvoudig over het hoofd worden gezien. Van het Smelleken (de kleinste van onze valken) zijn er 2 gespot. Evenals de Slechtvalk is het Smelleken een echte vogeljager, maar zijn prooien zijn een maatje kleiner.



- ◆ = 2 ZEEAREND
- ▼ = 1 RODE WOUW
- ★ = 2 BRUINE KIEKENDIEF
- = 1 SMELLEKEN (2X)

Dankwoord

Een telling als deze is alleen mogelijk met de inzet van velen. Graag bedanken we Rien van den Avoort, Jan Benoist, Piet van den Broek, Toos en Cor Borghouts, Gert Bouwmeester, Ger Duijf, Johan van Haperen, Cees Huijben, Piet van Iersel, Arnold Klaren, Kees van der Krift, Martin van Leest, Wilma, Rasink, Hans van Rossum, Agnes en Hans van der Sanden, Andres Scherff, Herman Schriks, Jo Vandeweyer, Willem Veenhuizen, Herman Vissenberg, Harry van Vugt en Ad Willemen voor hun bijdrage. Tevens danken we de waarnemers die door het invoeren van hun waarnemingen op waarneming.nl hebben geholpen om het overzicht compleet te maken.

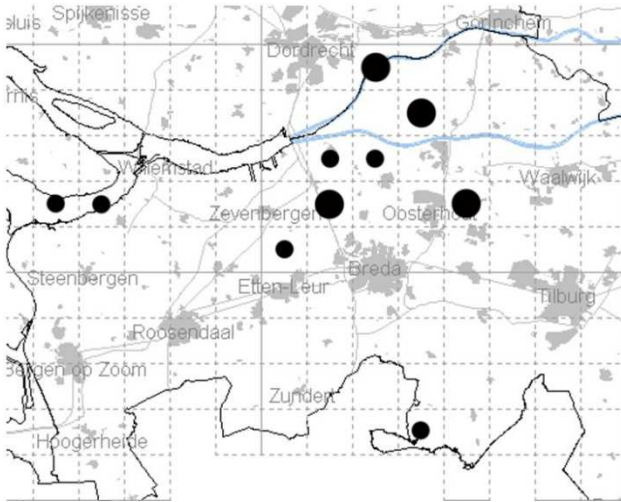
Verspreidingskaarten (volgende bladzijde)

- Kleine stip = 1
- Middelgrote stip = 2-3
- Grote stip = ≥ 4

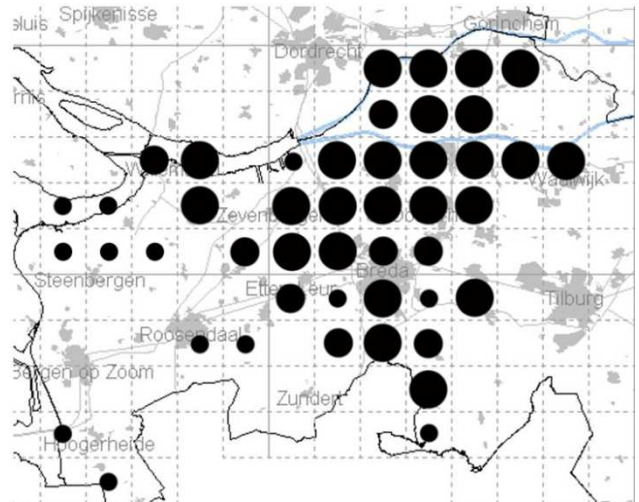
Raymond van Breemen en John Frijters



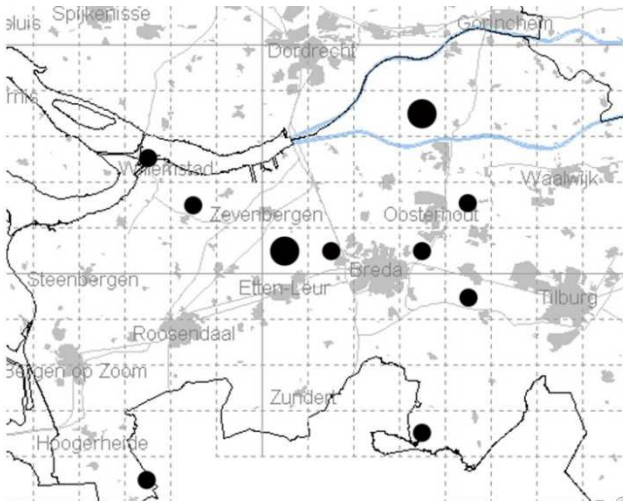
Onderzoek + inventarisaties + verslagen



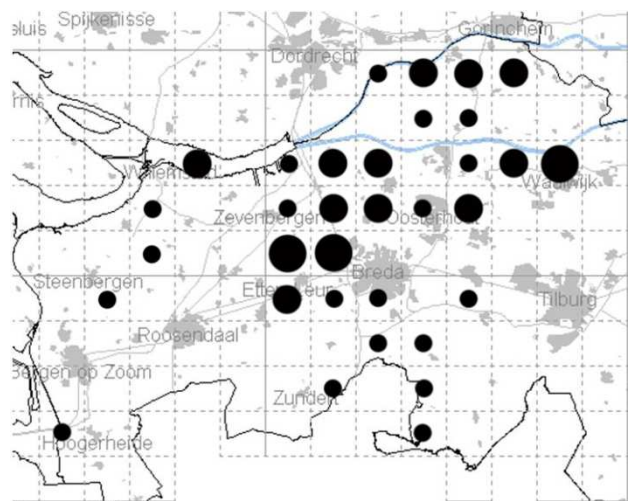
BLAUWE KIEKENDIEF 2012
TOTAAL 15, MAX. PER ATLASBLOK 3



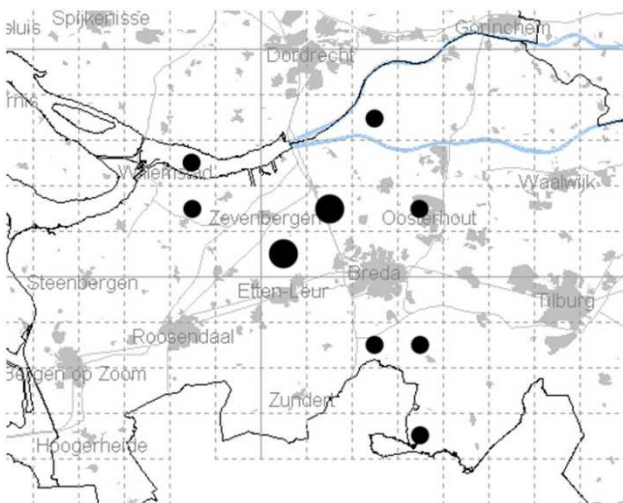
BUIZERD 2012
TOTAAL 284, MAX. PER ATLASBLOK 35



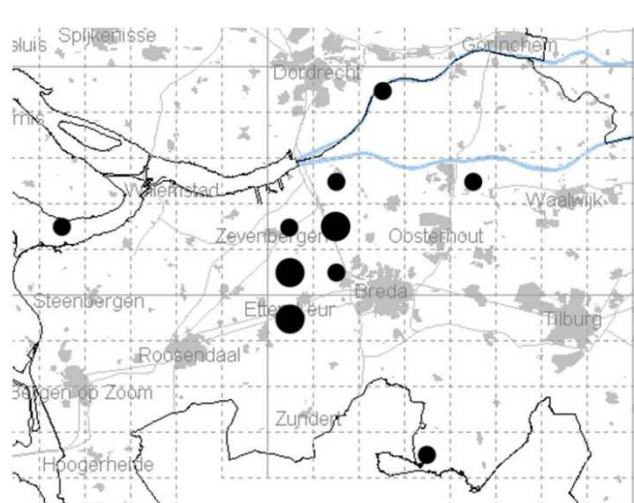
HAVIK 2012
TOTAAL 12, MAX. PER ATLASBLOK 3



TORENVALK 2012
TOTAAL 56, MAX. PER ATLASBLOK 4



SPERWER 2012
TOTAAL 12, MAX. PER ATLASBLOK 3



SLECHTVALK 2012
TOTAAL 15, MAX. PER ATLASBLOK 3



De Blauwborst

De Blauwborst (*Luscinia svecica cyaneola*) is een echte bodemvogel. Hij leeft in de beschutting van een dichte begroeiing, met een voorkeur voor vochtige terreinen, moerassen en overstromde gebieden, zelfs als het water daar brak is. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit insecten en insectenlarven, weekdieren, wormen en af en toe ook bessen.

Veldkenmerken

De lengte is ongeveer 14 centimeter. De staart, die regelmatig wordt gespreid en opgewipt, is aan de basis opvallend roodbruin. In het voorjaar heeft het mannetje een helderblauwe keel die door een zwarte en roodbruine band wordt gescheiden van de lichte benedenborst.

Er zijn twee, moeilijk van elkaar te onderscheiden ondersoorten. "Onze" Witsterblauwborst (*Luscinia svecica cyaneola*) heeft een witte vlek op de blauwe keel. De Roodsterblauwborst (*Luscinia svecica svecica*) heeft, zoals de naam al aangeeft, een rode vlek op de blauwe keel. Het vrouwtje heeft lichte lengtestrepen op de donkerbruine keel. In de herfst lijkt het mannetje meer op het vrouwtje, maar hij houdt steeds wat blauw en roodbruin op de borst. Mannetje en vrouwtje hebben beide een duidelijke, lichte wenkbrauwstreep. De jonge Blauwborst met de kenmerkende roodbruine Blauwborst-staartbasis is donkerder en zwaarder gestreept dan de jonge Roodborst.

De zang

Het luide liedje van het mannetje is zeer variabel met een eindeloze reeks van heldere, melodieuze tonen en trillers die steeds weer worden herhaald. Hij imiteert ook de zang van andere vogels, soms zelfs het geluid van insecten. Bij sommige soorten vogels is hun deuntje volledig of vrijwel volledig aangeboren. De Blauwborst combineert de aangeboren zang met deuntjes van niet-soortgenoten. Bij de Merel en Zanglijster leren de jongen het deuntje van hun vader. Om in het voorjaar een vrouwtje te veroveren is zingen alleen niet voldoende, het moet voor de vrouwtjes ook een aantrekkelijk en mooi liedje zijn. Vrouwtjes selecteren waarschijnlijk een mannetje op grond van lengte, variatie en volume van de zang. De vraag is of dit automatisch inhoudt dat het ook een sterk mannetje is? Waarschijnlijk wel, een mannetje dat veel en krachtig zingt bezet ook vaak een goed en voedselrijk territorium.

De voortplanting

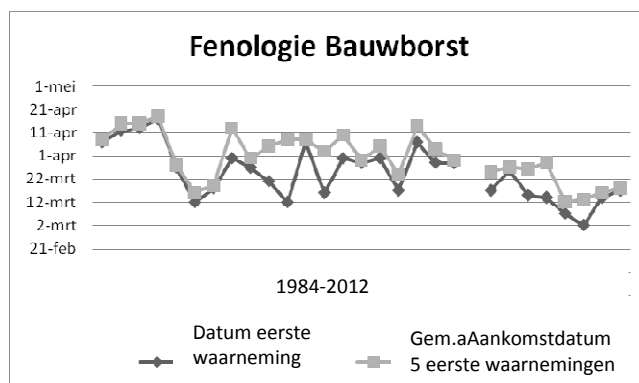
Bij de Roodborst vindt de balts in het verborgene plaats. Dit is anders bij de Blauwborst: het mannetje voert zijn baltsvlucht duidelijk zichtbaar uit. Hij vliegt op tot boven de begroeiing en daalt vervolgens met uitgespreide staart en vleugels weer neer op een zangpost. Hij imponeert het vrouwtje ook met zijn helblauwe borst, waarbij hij zijn kop achterover legt en gelijktijdig zijn staart spreidt. Op de grond tussen de dichte vegetatie wordt het nest van dood blad, gras, mos, haar en pluis gebouwd. Het legsel bestaat gewoonlijk uit 5-6 groenbruine eieren die zijn voorzien van roodbruine stipjes en streepjes. De broedduur bedraagt 13 tot 14 dagen. De eieren worden hoofdzakelijk door het vrouwtje bebroed, waarna mannetje en vrouwtje samen de jongen grootbrengen. De jongen verlaten na ongeveer 14 dagen het nest.

Verspreiding

In de broedtijd komt de Blauwborst voor in het palearctische en noordwestelijk nearctische gebied. De noordgrens reikt tot aan de juli-isotherm van 8°-10° C., de zuidgrens is ongeveer tot aan de juli-isotherm van 21° C. Waarschijnlijk heeft de vogel pas na de laatste ijstijd vanuit Noordoost-Azië Amerika weten te bereiken. Aan de zuidrand van zijn verspreidingsgebied zijn enkele opvallende, geïsoleerde broedgebieden. Deze isolatie is waarschijnlijk het gevolg van de veranderingen en verschuivingen in de vegetatie na de laatste ijstijd. Sommige van die populaties daar (Les Landes in Frankrijk; Sierra de Gredos en de Guadarrama in Spanje) kunnen worden beschouwd als restpopulatie.

Ondersoorten

Van de Blauwborst zijn een tiental verschillende geografische ondersoorten bekend. De Witsterblauwborst komt van maart tot september voor in Midden-Europa. Nederland herbergt een aanzienlijk deel van de populatie van deze ondersoort, circa 10 procent. De Roodsterblauwborst komt voor in Scandinavië, Noordoost-Europa en plaatselijk in de Alpen. Hij is in ons land een doortrekker. De totale Europese populatie van de Blauwborst is ongeveer 580.000 paren. Hiervan behoort 95 procent tot de ondersoort Roodsterblauwborst. De ondersoorten L.S.volgae en de L.S.pallidoguaris met een rode keelvlek komen voor in Midden-Rusland en de L.S.magna met een geheel blauwe keel komt voor in Turkije en de Kaukasus. De Witsterblauwborst is een trekvogel die half maart-april in ons land terugkeert.



Toelichting grafiek: Het lijkt alsof de eerste waarnemingen steeds vroeger worden gedaan: mogelijk een gevolg van de temperatuurstijging? Hierbij moet niet worden vergeten dat er steeds meer vogelaars waarnemingen insturen via waarneming.nl. Een belangrijke trekpleister voor de Blauwborst en de vogelaars is de Biesbosch. De trefkans wordt daardoor ook groter. In 1984-1995 zijn de waarnemingen afkomstig van eigen leden die vooral in het weekend op stap gingen. Daardoor liggen de datum van eerste waarneming en het gemiddelde van de vijf eerste waarnemingen in deze periode dicht bij elkaar. Nu geven vogelaars dagelijks tientallen waarnemingen via waarneming.nl door. (Helaas zijn eigen leden hierbij ver in de minderheid.)

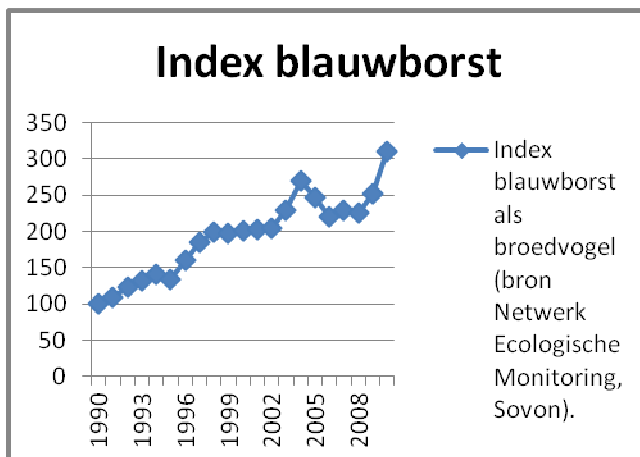
In augustus-september verlaten de Blauwborsten de broedgebieden weer en trekken ze naar de overwinteringsgebieden. Deze gebieden zijn het westelijk bekken van de Middellandse Zee en waarschijnlijk West-Afrika ten zuiden van de Sahara. In het oostelijke bekken van de Middellandse Zee overwintert voornamelijk de Roodsterblauwborst. Van de ondersoorten L.S.volgae, L.S.pallidoguaris en L.S.magna liggen de overwinteringsgebieden in Zuid-Azië.



De Blauwborsthabitats verschillen per regio. In Oost- en Zuid-Nederland is de soort vooral gebonden aan hoogveengebieden, natte heide met begroeiing, gagelstruweel en broekbosjes. In Groningen en Friesland is het een vogel van akkerland met sloten. In Zeeland broedt de Blauwborst binnendijks langs sloten en kreken en buitendijks op de schorren. Na het afsluiten van de zeegaten nam de soort, door de verruiging van de rietgorzen, snel toe in de begroeiing langs onder andere het Hollandsch Diep en het Haringvliet. Op de Waddeneilanden en langs de kust komt de soort voor in natte duinvalleien.

Veranderingen

De Blauwborst kwam in grote delen van Nederland voor. Maar door het verdwijnen en verdrogen van moerasjes (ruilverkavelingen) nam de soort rond het midden van de vorige eeuw snel in aantal af. In 1975 werd het aantal geschat op maximaal 900 paren. Echter, door het afsluiten van de zeegaten en het droogleggen van Zuidelijk Flevoland ontstonden nieuwe geschikte broedgebieden en herstelde de populatie zich snel. Landelijk is de soort sindsdien voortdurend in aantal toegenomen. In de jaren negentig verdubbelden de aantallen nog, maar sinds de eeuwwisseling bleven ze min of meer onveranderd. In 2000 werd hun aantal geschat op 9.000- 11.000 paren. In 2005-2006 was er een terugval met ongeveer 15 procent. Deze daling speelde in bijna alle landschapstypes, in alle delen van het land en ook in de gezamenlijke Natura 2000 gebieden. Die afname vond niet plaats in enkele natuurgebieden, zoals het Bargerveen en de Grootte Peel. In het Bargerveen is dit waarschijnlijk te danken aan de omvangrijke terreiningsrepen (vernatting) die het gebied recentelijk onderging. In habitats waar pas in de laatste 10-15 jaar een toename plaatsvond, zoals in de duinen, bleven de aantallen gelijk. Omdat in de duinen betrekkelijk weinig Blauwborsten broeden, heeft dit geen grote gevolgen voor de totale aantallen in Nederland. In 2007 trad een licht herstel op in alle habitats. De omstandigheden tijdens het verblijf in de overwinteringsgebieden spelen ongetwijfeld ook een rol in de toe- of afname van een soort. Opmerkelijk is de sterke, in 1992 ingezette afname van de Blauwborst in de Oostvaardersplassen. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door overbegrazing van de rietruigte door grote grazers en herten. Deze afname is substantieel en bedraagt tenminste 85 procent sinds 1990.



De Blauwborst in West-Brabant

De Avifauna van Noord-Brabant (Van Erve 1967) vermeldt het voorkomen van de Blauwborst in niet te dichte lage wilgen- en elzenbroekbosjes in beekdalen, verlandingszones van geëutrofiëerde vennen en ruig begroeide, vochtige bermen en sloten en een enkele keer in akkerranden. De soort was een vrij talrijke broedvogel. Maar in 1967 nam hij al af en werd steeds verder teruggedrongen tot de resterende moerasreservaten. De soort verdween uit o.a. de Binnenvolde bij Terheijden, het Goudbergven en de Haagse Beemden. Die broedplaatsen gingen verloren door ontwatering en ontginningen, onder andere als gevolg van de "normalisatie" van bijna alle beken en riviertjes. Er werden in de periode 1962-1965 in heel de provincie Noord-Brabant 262 zangposten van de Blauwborst genoteerd. In 1964, dus vóór de afsluiting van het Haringvliet, werden voor de Biesbosch 15 paren opgegeven. Men ging er toen van uit dat het werkelijke aantal in Noord-Brabant groter was. Toen na de afsluiting in 1970 in de Biesbosch het getij verdween en de rietgorzen droogvielen en verruigden, ontstond een nieuwe habitat voor de Blauwborst. Ook de verruiging van de schorren en slikken na de afsluiting van de zeegaten, zoals op de Dintelse Gorzen, had een positieve invloed op het aantal broedparen van de Blauwborst. De ontwikkelingen volgden de landelijke trends. Echter, de intensieve begrazing van onder andere het Markiezaat had een negatief gevolg voor de totale populatie. De Biesbosch behoort nu tot een van de belangrijkste gebieden voor de Blauwborst in Nederland en in West-Europa. Door het natuurherstel en herinrichting van de beekdalen en de inrichting van bergboezems ontstaan weer gunstige broedgebieden voor de Blauwborst in West-Brabant zoals in de Vierde Bergboezem, Weimeren, Rooskensdonk en Vrije Kavelen.

Literatuur

Avifauna van Noord-Brabant, F.J.H. van Erve 1967
Atlas van de Nederlandse Broedvogels, R.M.Teixeira 1979
SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000
Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen, 2007. Atlas van de West-Brabantse broedvogels
Archief Vogelwerkgroep.



Hans van der Sanden



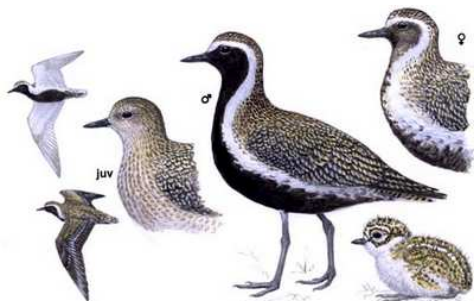
Belevenissen van een beginnende vogelaar

Een onverwachte ontmoeting

Winter, ook al zou je het terwijl ik dit tik niet zeggen: 10 graden en somber, druilerig weer. Het lijkt meer herfst maar dan zonder prachtig gekleurd blad, dus stukken minder mooi. Als er dan nu toch neerslag valt geef mij dan maar sneeuw. Maar helaas geen sneeuw- en ijspret. Dan maar een terugblik op de zomer. Zoals gewoonlijk gingen Lief en ik naar zee. Ik hou van de weidse horizon, de zilte lucht, de wolken, de zee met zijn golven. En van de zon zien zakken in de zee. De laatste paar jaar streken we neer op Westenschouwen, wandelden daar over het strand, of in het bos en de verdere omgeving. We fietsten wat en we sloegen de terrassen natuurlijk niet over. En voor het mindere weer hadden we boeken, puzzels en spelletjes.

Westerschouwen

Deze keer weer naar Westenschouwen. Maar nu was alles anders. We hadden namelijk in het voorjaar de beginnerscursus vogelen gedaan met alle gevolgen van dien: niet meer babbelend en deuzend onze weg gaand, fietsend of lopend. Neen, er moest geluisterd en rondgekeken worden, de verrekijker en de veldgids en het notitieboekje moesten mee. Geen kilometerslange tochten meer, want dat haal je gewoon niet als je constant loopt te speuren en te kijken. De conditie is er dan ook niet beter op geworden. Het kan ook levensgevaarlijk zijn. Als we gingen fietsen hield Lief maar enige afstand, gezien het feit dat ik plotseling flink op de rem kon gaan. Qua vogelen zit je op Schouwen wel goed met onder andere al die inlagen, de Oosterschelde, de Prunje en Schelphoek. We keken rond en raadpleegden het boekje, en hielden in ons achterhoofd dat het belangrijk is om te kijken of een soort algemeen voorkomt. Je moet echt niet verwachten dat je iets zeldzaams tegenkomt. Zo leerden we al doende bij. Soms was het toch wel moeilijk om uit te vogelen, met de zakgids, om welke soort het ging. Zo liep er een steltloper in Schelphoek die we echt niet thuis konden brengen. Maar dat lag natuurlijk aan ons en niet aan het boekje, dachten we. Totdat ik in Schelphoek echte vogelaars, uit België, met telescopen en camera's met supertelelenzen tegenkwam. Ik heb geleerd dat vragen mag dus dat doe ik dan ook.



Goudplevier

"Goedemiddag heren, is er wat bijzonders te zien?". Jazeker vrouwe, de Amerikaanse Goudplevier", was het antwoord. Bladerend in mijn veldgidsje kwam ik erachter dat die er helemaal niet in staat. Vogelaars zijn over het algemeen erg aardig en willen best hun kennis delen. Ik kreeg dan ook een foto te zien van de betreffende vogel. Geen wonder dat we die steltloper niet thuis konden brengen. En wat bijzonder; nog nooit een gewone Goudplevier gezien en dan nu een zeldzame Amerikaanse. Zo'n vogel krijg je niet elke dag te zien en ik wilde hem dan ook nog wel een keer zien. Men vertelde dat hij nu verder weg zat en merkte daarbij nog op dat als ik maar rustig in mijn bikini ging liggen wachten op de vloed hij dan wel weer dichterbij zou komen. Ik weet niet of de spreker bedoelde dat ie in de buurt zou komen door mij in bikini of dat de opkomende vloed daar de oorzaak van zou zijn.

Camouflage

Ik besloot te wachten, de zon hielp me daarbij. Ondertussen vroeg ik me af hoe het nu zat met die bikini. Moet die dan ook in camouflagekleur? Ik heb geleerd dat je geen kleding met opvallende kleuren moet dragen. Ervaren vogelaars weten dat natuurlijk wel wat betreft die bikini, maar als beginner kom je voor zoveel vragen te staan. Nu was ik gekleed in strandjurk in camouflagekleur en lekker bloot zodat er ook nog gebruikt kon worden. Dat zat wel goed.

Na een tijdje kwam Lief ook eens kijken waar ik bleef, ik ben namelijk het fanatiekst met vogelen en hij wilde luieren. Het wachten was de moeite waard, temeer omdat er vogelaars kwamen met telescopen, helemaal uit Wallonië. Even 250 kilometer rijden om deze vogel te spotten en op dezelfde dag weer die 250 kilometer terug. Ze boden ons aan om ook door de telescoop te kijken wat we natuurlijk niet afsloegen. Zo kon ik hem nog beter bestuderen.

Ook heb ik nog redelijke foto's kunnen maken waarop je goed kan zien dat het een Amerikaan was.

Tevreden zijn we terug richting de camping gefietst, het was al hoog tijd voor een drankje en een hapje. Dat hebben we dan ook onderweg gedaan. En nagemijmerd over de vogels, zeker wetend dat je voor vogels echt niet ver weg hoeft. Nederland heeft nog heel veel te bieden voor beginnende vogelaars!

Hannie van Gils



Amerikaanse Goudplevier



Steenuil en Kerkuil in 2012

De uilenwerkgroep is ook in 2012 weer heel actief geweest. Alle steen- en kerkuilkasten zijn gecontroleerd en in enkele gebieden is geïnventariseerd met behulp van geluid om Steenuilen op te sporen. In de omgeving van 't Broek hebben Harry van Vugt en Ellie Pruikma hiermee succes gehad, er werden vijf territoria gevonden.

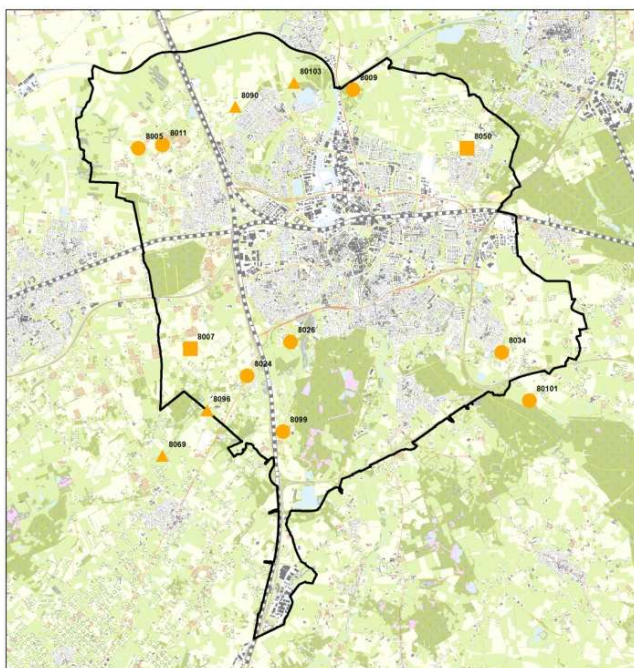
Kerkuil

Op veertien plaatsen in de omgeving van Breda werden Kerkuilen waargenomen. (zie kaartje) Er zijn een paar waarnemingen in Breda-Noord in de omgeving van de Texasbar. Mogelijk broedt er een Kerkuil in de buurt, maar de locatie is nog niet gevonden.

Bij de boerderij aan de Dr. Batenburglaan is voor het eerst sinds lange tijd weer sprake geweest van een succesvol broedsel: er zijn twee jongen uitgevlogen.

Er zijn op 8 locaties broedende Kerkuilen aangetroffen. In Bavel is een broedsel mislukt. Op de overige 7 plaatsen zijn 22 juveniele Kerkuilen uitgevlogen.

Kerkuilen inventarisatie 2012



Steenuil

In 2012 zijn 28 waarnemingen buiten Breda en 19 waarnemingen binnen de gemeente Breda gedaan.

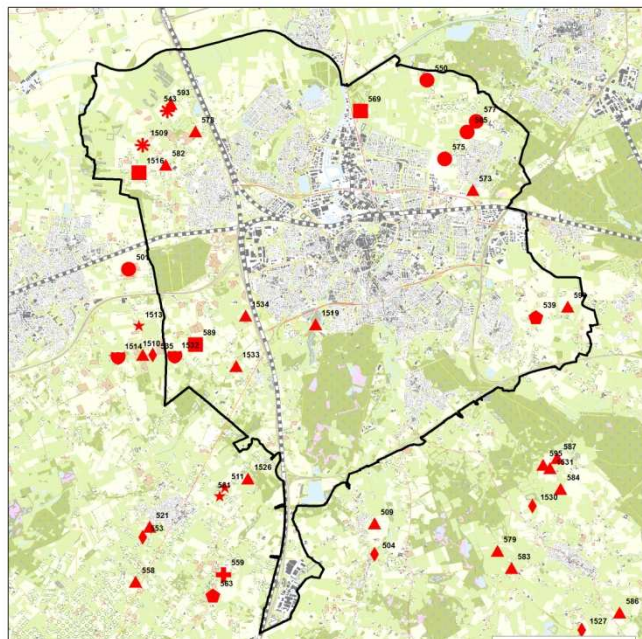
Op het bijgaande kaartje staan al deze waarnemingen aangegeven. De verschillende symbolen duiden op het soort waarneming bijvoorbeeld [?±] geslaagd broedgeval, mislukt broedgeval, paartje op nestplaats aanwezig, territorium etcetera.

Deze gegevens worden door Brabants Landschap verzameld, vandaar deze verschillende soorten waarnemingen.

In een boerderij in Prinsenbeek (Hooglaarsestraat) was zowel een broedgeval van een Steenuil als van een Kerkuil! Er zijn op dit adres drie juveniele Kerkuilen uitgevlogen. De jonge Steenuiltjes hebben het niet gered: een is omgekomen in het verkeer en de andere is slachtoffer

geworden van een roofvogel. (mededeling Peter Brabander, coördinator gebied 11)

Steenuilen inventarisatie 2012



Resultaat 2012 Steenuilen

- 16 broedgevallen
- 2 mislukte broedgevallen
- 39 juvenielen uitgevlogen

In Oosterhout was een wel erg vreemd, zogeheten vrij broedgeval. Hier heeft een Kerkuil in de spouw van een boerderij gebroed. Zie de foto hieronder.



Kerkuilgat

(Harry van Vugt)

Alle uilenmensen van de werkgroep worden weer bedankt voor het werk en aanleveren van gegevens.

Martin van Leest
Coördinator werkgroep Uilen



Vogels kijken en tellen in Bulgarije

Aanleiding

Bulgarije ligt niet naast de deur en je bedenkt je wel twee keer voor je erheen gaat, maar het is de moeite waard. Zeker als je eens wat vogelsoorten wil zien die je hier nooit en te nimmer zult zien. Dat geldt overigens voor veel plekken, denk aan Spanje en het Griekse Lesbos.

Gert Jan Hallink en ik hadden bedacht met de auto te gaan en niet zoals gebruikelijk het vliegtuig te pakken. Dan moet je wel door landen als: Duitsland, Hongarije en Servië om na 1500 kilometer op de plaats van bestemming in Bulgarije aan te komen. Let op! Je hebt vignettes nodig om op de snelweg te kunnen rijden, en natuurlijk verschillende munteenheden in alle landen. We namen de tent mee.

Reisplan

We zouden ons reisplan afstemmen met medevogelaars die tegelijk met ons daar zouden zijn. Dat deden we in Sofia, waar we ook nog twee mensen van de Bulgaarse vogelbescherming (BSPB) zouden spreken. Dat lukte allemaal conform de planning. We gingen op reis zonder ook maar enig idee te hebben op welke camping of in welk hotel we zouden overnachten. Dat is overigens prima gelukt en nog goedkoop ook. Campings zijn er weinig, ze zijn er misschien wel aan de kust, maar daar zijn we weer niet geweest. De Bulgaarse hotels bleken niet duur.

Wat waren we van plan? Na de lezing van Henk Sierdsema op de SWEV-dag vorig jaar was ik enthousiast geworden om voor een oostelijk land iets te kunnen doen vanwege de onderbezetting aan vogelaars. Het doel was om meer gegevens te verzamelen voor de BSPB van met name de Natura 2000 gebieden en de bijzondere vogelreservaten. Dat klinkt toch mooi en daar gingen we voor.

Het spreekt voor zich dat je dan wel iets moet afspreken: waar je moet zijn, en hoe je gegevens verzamelt. We dachten dat dat moest lukken naast een leuke vakantie in een ver land, zo tegen de Griekse grens aan. Ik vond een mede-enthousiasteling, Gert Jan dus. Na het uitwisselen van namen, adressen, vogelgeluiden, kaarten met reeds geïnventariseerde plekken konden we aan de gang. Tenminste, dat dachten we. Beiden hadden we toch al gauw dertig jaar ervaring met vogelen, dus als we goede afspraken konden maken zou het een fluitje van een cent zijn.

Nu is vogelen best een kunst en een kunde ook. Als je echter maar één keer in Griekenland bent geweest en een enkele keer in Bulgarije, Roemenië of het voormalige Joegoslavië, en dat is allemaal dertig of meer jaar geleden, dan zijn de geluiden van de kleine zangertjes wel heel ver weggezaakt. Dat bleek bij aankomst in de oostelijke Rhodopen. Maar het was wel leuk om ze weer te zien en te horen.

Methoden

In beginsel is het allemaal eenvoudig: Er zijn twee methoden in gebruik: a/ de punttelling en b/ trajecttelling. Even kort over de methoden:

a: bij de punttelling sta je stil op een plek en tel je de vogels die je ziet binnen en buiten 200 meter van je plekje. Maak aantekeningen van de coördinaten, landschap, weer en wind, maak foto's in vier richtingen (noord, oost, zuid, en west.). Schrijf de soorten op die je de eerste vijf minuten en de tweede vijf minuten ziet/hoort. Klaar is de telling.

b: bij de trajecttelling moet je beschikken over een luchtfoto van het gebied dat je op willekeurige wijze doorkruist. Tekent op de kaart de verschillende soorten in, noteer route,

weersomstandigheden en landschap. Deze methode vereist echter wel enige oefening en voorbereiding. De eerste vraag is: waar ben ik precies en waar zit die vogel dan te zingen? De tweede is: hoe kom ik aan een kleurenafdruk van een goede kaart (liefst luchtfoto) van een vreemd land, geprint op een A3 formaat zodat ik al mijn gegevens kwijt kan? Een GPS is handig, zeker als je de gelopen route later kunt downloaden op de computer. Het antwoord is simpel: neem contact op met Henk Sierdsema. Deze handige man kan met behulp van computers heel veel, zo is ons gebleken. Oefen thuis met de geluiden of neem ze op een smartphone mee.



De oostelijke Rhodopen, Trigrad en omgeving.

Trigrad is een klein dorpje met twee hotels, een moskee, een plein, een supermarkt en diverse B&B's. Er wordt natuurlijk hoofdzakelijk Bulgaars gesproken maar het lukte toch door contact met een Engels-sprekende mevrouw om een B&B te vinden. Onze reisgenoten hadden via internet een hoger gelegen hotel geboekt, dat aanmerkelijk duurder was dan onze B&B. Maar je had er wellicht een wat mooier uitzicht.

De omgeving is sterk bebost en er zijn veel verlaten weilanden. Tegenwoordig wordt het gebied nog beweide met koeien die door de lokale boeren op de weilanden worden gehoed. De wegen zijn deels verhard en van diverse, forse kuilen voorzien, maar met een personenauto te berijden, althans in de zomer. We waren er op 5 mei en de vruchtbomen stonden in volle bloei. Je bent er op een hoogte van 600 meter en de weg naar het dorp is een kloof die wereldberoemd is en in elke gids staat, omdat de beek zich door de vallei heeft gevretten: Devil's throat. Bij vogelaars is de kloof bekend vanwege Rotskruiper, Rotszwaluw, Slechtvalk, Gierzwaluw en Waterspreeuw. Samen met Henk, Gerard, Wim Paul, Marc en Gert Jan gingen we de verlaten weilanden bekijken. Met name de kleine vogels doen het hier goed: Zwartkopgors, Grijze Gors, Grauwe Klauwier, Zwarte Mees, Roodstuitzwaluw, Zwartkop, Nachtegaal, Huiszwaluw. Het is een gebied met hier en daar open stukken weiland met sleutelbloem, blauwe druif in het wild en daarop wat jonge opslag van jeneverbess, berk en spar.

Als intermezzo hadden onze collega-vogelaars een attractie bedacht: op zoek naar het Auerhoen. Nu kende ik de verhalen van Jan en Harry al over die zeer schuwe vogels, dus dat beloofde wat. Om 2 uur in de ochtend eropuit en om 5 uur waren we na twee uur schudden in een gammele



4-wheeldrive-Lada en een half uurtje lopen op de plek waar ze volgens de gids zouden kunnen zitten. Geen gezien natuurlijk, maar ja: met negen mensen is het niet gemakkelijk om muisstil te zijn. Dat mislukte dus, maar het werd wel een mooie ochtend met Dwerguil, Ruigpootuil, Koekoek, Bonte Kraai en Raaf. Later werden we nog meegenomen naar een bruine berenproject; we zagen nog een jong wegschieten tussen de sparren en later foto's van het dier op de laptop.

Langs onze oranjekleurige B&B liep een snelstromende beek met kraakhelder water, direct uit de bergen. Beekdalen zijn altijd leuk, ook hier. De Waterspreeuw hebben we zelfs horen zingen. Er zat een paartje elke kilometer dat we liepen. We zagen ook een paartje met jongen. De Grote Gele Kwikstaart ontbrak er natuurlijk ook niet.



Madzharovo

Dit dorpje ligt 220 kilometer ten oosten van Trigrad, eveneens tegen de Griekse grens aan. Het dorpje ligt aan de Arda waarin enkele stuwdammen zijn gebouwd. Op zich kan de rivier hier zijn gang gaan. Het dorpje heeft zelfs enkele winkels en een busstation. Wij werden ondergebracht in een oude flat uit de Oostbloktijd die was opgeknapt. Er was een nette wc, douche en keuken in. Eten deden we buitenshuis. Terwijl de aardappelen in Trigrad nog moesten worden gepoot, stonden ze hier al in bloei. In de ochtend was het veelal prachtig weer, maar aan het eind van de dag waren er vaak onweersbuien, soms met hagel, waarna het in de regel weer opklaarde.

Hier in de omgeving bekeken we in gebruik zijnde graslanden, de oevers van de rivier en een stuwmeer. We deden diverse tellingen, zowel punt- als trajecttellingen. Op een bepaalde plek telden we op een vierkante kilometer 90 Grauwe Gorzen en daarnaast Grauwe Klauwier, Roodkopklauwier, Spaanse Mus, Zwartkopgors, Cirlgors, Griekse Spotvogel, Nachtegaal en Ortolaan. Langs de rivier en op hoge rotswanden zagen we de Zwarte Ooievaar, Vale Gier en Rotsklever. De Spaanse Mus vind ik wel het raarste vogeltje; het presteert het om in een groepje midden in het veld in struiken nesten te bouwen, zoals je dat van een weervogel verwacht. Maar ook om samen met Huismussen in de dorpen een ooievaarsnest te "kraken" en te gebruiken als nestgelegenheid terwijl het ooievaarspaar onverdroten verder broedt dan wel de jongen blijft verzorgen.

Krumovgrad

In Krumovgrad sliepen we in een hotel dat gebouwd was door een gezin waarvan de moeder ooit vijf jaar in Antwerpen had gewerkt en Nederlands sprak.. De hoteleigenaar verstond het wel maar sprak het niet. Een net hotel met mooie kamers en plek zat voor ons allen. Ontbijten deden we meestal daar; een enkele keer werden we door buurtbewoners uitgenodigd om het ontbijt bij hen te gebruiken! Let op: met zes mensen tegelijk aan tafel, omabakte pannenkoeken en de moeder van het gezin een grote taart. De dochter sprak Engels.

Krumovgrad ligt weer ongeveer 70 kilometer ten zuidwesten van Madzharovo aan de rivier de Krimovista. Een wild stromende rivier met stenen bedding en vruchtbare oeverlanden, die als akkers worden gebruikt. De omgeving is vulkanisch van oorsprong, dus met rotsen, kloven en steile hellingen. In de buurt zijn hele kleine dorpjes, die moeilijk bereikbaar zijn langs de kronkelige en hobbelige wegen.

We verkenden en telden in de omgeving van de dorpen op de weilanden en op een aantal plekken langs de rivier. Hier werden de volgende soorten gezien: Zwarte Ooievaar, Aziatische Steenpatrijs, Kleine Klapekster, Roodkopklauwier, Bijeneter, Scharrelaar, Oostelijke Blonde Tapuit, Vale Spotvogel, Zwartkopgors, Grauwe Gors, Cirlgors, Bonte Kraai, Vale Gier, Aasgier, Geelpootmeeuw, Woudaapje, Roodstuitzwaluw, Rotszwaluw, Monniksgier, Slangenarend, Wielewaal, Zomertortel, Sperwergrasmus, Raaf, Bergfluitier. Een kleurrijk gezelschap aan vogels in een afwisselend landschap. Met name de Scharrelaars waren baltsend zeer actief en we hebben deze prachtige vogel, die elders (bijvoorbeeld in Polen) steeds zeldzamer wordt, hier veelvuldig gezien. In ieder geval moeten de schattingen voor dit Natura 2000 gebied zeker na ons bezoek worden bijgesteld.

De terugreis

Ja, je moet ook weer terug naar Nederland, vandaar ongeveer 1500 km en dus namen we daar de tijd voor. Tenslotte hadden we ook vakantie. Op de terugweg bij Plovdiv hebben we nog even een kale heuvel beklommen waar we de Kalanderleeuwerik en de Kortteenleeuwerik vonden op het plekje waar Henk ze ooit gezien had. Drie dagen later, via Servië, Hongarije, Slowakije, Tsjechië en Duitsland waren we weer in Nederland. Een ervaring rijker en met veel goede herinneringen aan een gastvrij land met prettige mensen en goed eten. Hoewel het wegonderhoud in Bulgarije wel wat beter kan -en dat is nog eufemistisch uitgedrukt- waren we dik tevreden.



Piet van Iersel



Vechten tegen de bierkaai voor Steenuil en Kerkuil

Huize Mathon

Al in 2005 deed de TOM (de Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij) van zich horen. Dit gebeurde door een aanvraag tot wijziging ex artikel 11 van de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) in te dienen bij de gemeente Breda. Sindsdien is het niet meer stil geweest in Prinsenbeek, tenminste niet meer in Huize Mathon, waar ook het secretariaat van de Vereniging Landschapsbehoud in Prinsenbeek (VLIP) is gevestigd. Stapels papier, felle discussies, onderzoek van kaartmateriaal, lezen van lokale onderzoekjes.

Nu wil het geval dat toentertijd al door Cor van der Lee was vastgesteld dat rond het huis zowel een Kerkuil als een Steenuil huisden. Dat is overigens nu nog steeds zo. Het is bekend: Steenuilen zijn honkvast en komen niet ver van huis.

Maar het is een lange en deels barre onderneming geworden om dat bij de diverse ambtenaren van de gemeente Breda tussen de oren te krijgen. Tot op heden staan deze beide broedparen nog niet op de kaarten die behoren bij het Bestemmingsplan Buitengebied Noord, met alle gevolgen van dien voor procedures. Ik zal een paar ontwikkelingen de revue laten passeren die voor de gemelde broedvogels van belang zijn.

Broedende Steenuilen

In januari 2005 werden de broedvogelgegevens bij de provincie Noord-Brabant opgevraagd. Het resultaat: er broeden drie Steenuilen in de buurt van Lidwien, maar die bij haar in de tuin is onbekend.

In het rapport dat de TOM in 2005 liet maken om de aanvraag te onderbouwen staan de Steenuil en de Kerkuil evenmin genoemd. Dit rapport van de firma Croonen bevat verder nog verschillende missers in de beschrijving van het landschap.

In september 2005 schrijft Palko Peeters in BN/De Stem al over de aanvraag voor de kassen aan de Weimersedreef. Hij vermeldt in dit artikel het belang van de omgeving van het huis van Lidwien en het bestaan van het bestemmingsplan uit 2000. Daarin is aangegeven dat er slechts kassen van 4 hectare kunnen worden gebouwd in Prinsenbeek. De gemeenteraad had dus al besloten dat een bedrijf van 8 hectare niet mogelijk was. Aan de dorpsraad werd later voorgelegd om dan maar twee bedrijven van 4 hectare te ontwikkelen.

Sloot

In 2006 vroeg de TOM aan het waterschap Brabantse Delta om de sloot die dwars over het voor kassenbouw beoogde terrein loopt te mogen dempen. Van de rechter mocht dat niet, omdat onvoldoende naar de gevolgen voor de flora en fauna was gekeken. De ligging nabij natuurgebied Weimeren wordt in de overweging betrokken alsmede de aanwezigheid van de Steenuil. Dit werd ook bevestigd in een brief van de provincie Noord-Brabant aan de TOM. Hierin wordt aanbevolen om als er toch een kassencomplex moet komen, ervoor te zorgen dat de grondwaterkwaliteit niet wordt aangetast en om het complex hoger te leggen dan de huidige bodem. Er moet sprake zijn van herstel van Weimeren en niet van aantasting. Het dempen van de sloot werd vervolgens ook door de Raad van State verboden.

In 2008 werd er opnieuw een aanvraag voor het dempen van de sloot bij het waterschap ingediend. Nu werd deze afgewezen omdat er een tegenstrijdige aanduiding van de sloot plaatsvond. Hij werd in de aanvraag aangemerkt als een binnensloot, maar in de legger (het wetboek van het waterschap) waar de sloot ook in staat, wordt de sloot geklasseerd als leggerwater. Het dempen van een leggerwater is nadrukkelijk verboden.

Herziening Bestemmingsplan

Intussentide is dan de gemeente Breda aan een herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied Breda-Noord begonnen. Op grond van nader onderzoek wordt in het ontwerp-bestemmingsplan voorgesteld dat uit cultuurhistorische en landschappelijke overwegingen aan de Brielsedreef-noord geen grote kassen mogen worden gebouwd. Het CDA vreesde naar aanleiding hiervan voor schadeclaims van de TOM. In februari 2012 wordt dat ook werkelijkheid: een schadeclaim wordt bij de gemeente aangekondigd. Het college van B&W meent echter goede gronden te hebben om de claim af te wijzen. Niettemin ligt de procedure nu vrijwel stil; op onze bezwaren tegen dit bestemmingsplan is tot heden niets gehoord.

De TOM wilde in de tussentijd van geen wijken weten.. In de loop van 2011 werd opnieuw een aanvraag ingediend bij het waterschap om de sloot te mogen dempen. Maar het dempen van de sloot werd door de rechtbank van Breda eind 2012 niet toegestaan. Die vond dat het dempen van de sloot alleen het bouwen van een groot kassencomplex dient en niet de natuur van Weimeren verbetert. In dit verband is het goed te weten dat de sloot in kwestie afwatert op het genaamde Halle en er tussen Weimeren en de sloot een dijk ligt die beide gebieden scheidt. Het is niet eenvoudig om aan te tonen dat het dempen van de sloot de vernatting in Weimeren stimuleert. In de ondergrond ligt een dikke kleilaag die ontwatering niet gemakkelijk maakt. Die sloot is in de jaren zeventig ten tijde van de ruilverkaveling niet voor niets gegraven.

Zolang Lidwien samen met de in 2004 opgerichte VLIP en met onze Vogelwerkgroep de kranten, de weekbladen, de websites en wat al niet meer in de gaten houdt, is er hoop voor de Steenuil. Een kassencomplex van 8 hectare zou het foerageergebied van de Steen- en Kerkuil vernietigen.

Je moet wel over een stevige motivatie en engelengeduld beschikken om alle ontwikkelingen die in je buurt spelen in de gaten te houden, indien nodig op te pakken en erover te procederen. Het belang van ruimtelijke ordening en wat daarbij komt kijken is, denk ik, voor Lidwien en de VLIP wel erg duidelijk geworden.

Piet van Iersel



Lidwien Mathon

(Martin van Leest)



Gooren en Krochten

Algemeen

Eigendom van Staatsbosbeheer. De Gooren en Krochten is een langgerekt gebied dat bestaat uit drie moerasachtige landschappen (de Waaienberg, de Lange Gooren en de Krochten). Deze worden afgewisseld met hoger gelegen drogere gebieden, naald- en loofbos, open heide en verschillende beken. In de regio worden deze beken 'lopen' genoemd, zoals bijvoorbeeld de Goorloop. Het gebied ligt langs de Belgische grens.

Ligging en bereikbaarheid

Atlasblokken 50-32-33/42/43/51/52 en 50-41-15/25

De Gooren en Krochten kun je eenvoudig bereiken door vanuit Zundert de Meirseweg richting Meer (B) te nemen. Het eerste bosgebied (rechts) dat je tegenkomt is de Lange Gooren: hier staat een informatiebord en is een kleine parkeerplaats. Helemaal aan het einde van de Krochtenweg, een slecht zandpad met diepe kuilen, vlak tegen de Maalbergen staat nog een informatiepaneel waar je een wandeling kunt starten.

Beschrijving

De variatie aan hoge en lage en open en beboste delen zorgt dit ervoor dat in het natuurgebied een unieke combinatie voorkomt van allerlei planten en bomen. Enkele hiervan zijn zelfs zeer zeldzaam en bijzonder. Zo groeit er de sterk geurende gagel, de gele ratelende ratelaar en de kleine vleesetende zonnedauw. Ook bijzonder zijn bomen als de zeeden en een laan met oude eiken. De vennen en moerassen zijn ideaal voor salamanders, padden en kikkers. Vanaf het heideveldje aan de Lange Gooren heb je een prachtig zicht over het voedselarme moeras met gagel, dopheide, lavendelheide, zonnedauw en veenbes. Dit is een uiterst kwetsbaar gebiedje. In de Waaienberg is ook een mooie heuvel begroeid met heide van waaraf je een prachtig uitzicht hebt over de lager gelegen en natte delen van het gebied. De aanwezige aangeplante naaldbossen, met onder andere Franse mast worden gedund waardoor meer loofhout de kans krijgt om op te schieten. Hierdoor ontstaat een gevarieerder bos. Op andere plaatsen worden naaldbomen gekapt om de heidevegetatie weer de gelegenheid te geven terug te komen. De natte delen zijn ontstaan door turfwinning. Periodiek worden deze weer open gemaakt om totale verlanding te voorkomen. Zo krijgen salamanders, kikkers en padden weer ruim baan. De heideveldjes en de weilandjes worden periodiek gemaaid en van boomopslag ontdaan om ze open te houden en te verschralen.



Mogelijkheden

Het gebied is vrij toegankelijk over paden. Nieuwe wandelroutes lopen door de 'De Waaienberg' en 'De Krochten' en hebben een lengte van 2,5 en 3 kilometer. De wandelingen zijn gemakkelijk te combineren met de bestaande wandelroute in 'De Lange Gooren' waardoor een langere route (met gele paaltjes aangeduid) ontstaat. Het Belgische kasteel Maxburg is een cultuurhistorische plaats die aan de Krochten grenst. Samen met een oude eikenlaan vormden vier grote stenen vazen de grens van dit landgoed. Één vaas is er maar bewaard gebleven en deze vind je op het uiterste zuidelijke punt van de wandelroute aan het eind van een van de eikenlanen. De dichtstbijzijnde horecagelegenheid is te vinden in Zundert.

Wat is er te zien

Lente/Zomer

Blauwe Reiger, Wintertaling, Wilde Eend, Buizerd, Sperwer, Torenavalk, Patrijs, Fazant, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Scholekster, Kievit, Wulp, Holenduif, Houtduif, Zomertortel, Koekoek, Bosuil, Groene Specht, Zwarte Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Boomleeuwerik, Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Boompieper, Graspieper, Witte Kwikstaart, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Nachtegaal, Blauwborst, Zwarte Roodstaart, Gekraagde Roodstaart, Roodborsttapuit, Tapuit, Merel, Zanglijster, Grote Lijster, Kleine Karekiet, Bosrietzanger, Spotvogel, Grasmus, Tuinfluiter, Zwartkop, Tjiftjaf, Fitis, Goudhaantje, Grauwe Vliegenvanger, Bonte Vliegenvanger, Staartmees, Matkop, Kuifmees, Zwarte Mees, Pimpelmees, Koolmees, Boomklever, Boomkruiper, Wielewaal, Gaai, Ekster, Kauw, Zwarte Kraai, Spreeuw, Huismus, Ringmus, Vink, Groenling, Kneu, Goudvink, Geelgors, en Rietgors.

Herfst/Winter

Blauwe Reiger, Wintertaling, Wilde Eend, Buizerd, Sperwer, Torenavalk, Patrijs, Fazant, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Scholekster, Kievit, Watersnip, Houtsnip, Wulp, Holenduif, Houtduif, Bosuil, Groene Specht, Zwarte Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Veldleeuwerik, Graspieper, Witte Kwikstaart, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Merel, Zanglijster, Grote Lijster, Goudhaantje, Staartmees, Matkop, Kuifmees, Zwarte Mees, Pimpelmees, Koolmees, Boomklever, Boomkruiper, Gaai, Ekster, Kauw, Zwarte Kraai, Spreeuw, Huismus, Ringmus, Sijs, Putter, Vink, Keep, Groenling, Kneu, Goudvink, Geelgors en Rietgors.

Jan Benoist

www.westbrabantsevwg.nl
voor meer informatie en foto's.



Kees van der Krift



Kees is een bevlogen natuurliefhebber. Hij is actief bij het IVN en ook bij onze Vogelwerkgroep. Bij de laatste cursus "Van vogels kijken naar waarnemen" heb ik hem beter leren kennen. Reden genoeg om eens wat vragen te stellen.

Hoe belangrijk is het vogelen voor jou?

Erg belangrijk, want het vogelen is mij met de paplepel ingegeven. Ik heb nog aan de hand van mijn vader gewandeld op natuurreservaat De Beer, waar nu de Maasvlaktes ligt met alle industrie erop. Vogelen zoals nu was er nog niet bij, dat kwam later: met de kleine verrekijker van pa op de fiets door de toen nog onbebouwde Haagse Beemden, Teteringse bossen, Liesbos en de Lage Vuchtpolder. Het is eigenlijk een aangeboren afwijking in plaats van interesse, die blijkt besmettelijk en erfelijk te zijn.

Wat betekent de Vogelwerkgroep voor jou?

De West Brabantse Vogelwerkgroep is duidelijk voor mij een wetenschappelijk onderbouwde club met ervaren vogelaars en kan mij nog best wat leren. Ik heb veel nieuwe mensen leren kennen en voelde ik mij al snel geaccepteerd en vooral gewaardeerd.

Waarom ben je lid geworden?

Ik ben lid geworden om een weg te zoeken om samen met andere geïnteresseerden mijn hobby, of verslaving, te kunnen beoefenen. Het hebben van weerklank is belangrijk voor mij want voorheen was er weinig commentaar en bij het determineren van vogels moet je dat hebben om tot de juiste determinatie te komen. Daardoor ben ik beter gaan kijken naar vogels, echt waarnemen dus, alvorens tot een determinatie te komen.

Wat is je mooiste vogelervaring?

Een van de allermooiste vogelervaringen die ik heb gehad is het aantreffen van echt honderden nesten, eigenlijk bijna een kolonie, van Visarenden in het dal van de Fraser River in British Columbia in Canada, september 2008. Ook het aantreffen van de Vale Gier in de Sierra de Guara in Noord-Spanje was een heel prettige ervaring. Bovenaan staat echter het feit dat ik in mijn inmiddels drie bezoeken aan het Noord-Amerikaanse continent alle drie de giersoorten heb mogen aantreffen. Twee ervan zijn de Zwarte Gier (*Cathartes stratus*) en de Kalkoengier (*Cathartes aura*). Beide soorten zijn redelijk algemeen en de Kalkoengier komt zelfs voor in het hoge Canada. Bij mijn laatste bezoek aan het continent heb ik in de Grand Canyon als absoluut

hoogtepunt van die vakantie één paar van vleugelzenders voorziene Californische Condors (*Gymnogyps californianus*) mogen waarnemen en op redelijk grote afstand kunnen vastleggen op de foto, met 800 mm telelens uit de hand.

Wat is je vreemdste ervaring op vogelgebied?

De vreemdste ervaring die ik ooit met vogelen heb gehad is het beklimmen van de muur van een gebouw en het nestelen onder dakpannen door een Boomkruiper (*Certhia brachydactyla*) op de Werftseweg in polder Hooydonk. Ik heb er voor de Madese Natuurvrienden ooit een stukje over geschreven met de titel: Boomkruiper met identiteitscrisis (denkt dat hij Rotskruiper is). (zie blz 4 in dit Hupke, red.)

Wat is je lievelingsvogel?

Mijn lievelingsvogel is een echte Nederlandse steltloper. Het is de Kluut (*Recurvirostra avosetta*). Een in mijn ogen vreselijk fragiele vogel, alles is slank. In alle jaargetijden is hij te zien, soms zelfs zittend op eieren (Oude Hellegatsplein, toen alles nog zand was) of met jongen, die gevoerd worden (Hable d'Ault – Dep. Somme in Frankrijk).

Wat doe je zoal op vogelgebied?

Het gewone "standaard" vogelen: bijhouden van het verloop van vogelsoorten en -bestanden van een vast gebied. Dit pas sinds vier jaar in de Vierde Bergboezem. Verder doe ik mee aan inventarisaties: bij het VN maandelijks in Haagse Beemden, de Klapekstertelling, Euro-BirdWatch (eerste keer dit jaar), de roofvogeltelling, de midwinterwatervogeltelling en binnenkort het atlasblokkenwerk. Nestelende bijzonderheden als Buizerd, Roodborsttapuit en Gele Kwikstaart in de gaten houden vind ik ook interessant. Ik ben ook actief bij de weidevogelbescherming door Gonnie Werner c.s. in de Lage Vuchtpolder. Daarnaast volg ik cursussen als die interessant genoeg zijn en werk ik mee aan de basiscursus Vogels bij het IVN als teamlid. En het summum van het vogelen is het maken van steeds betere natuurfoto's met vogels als primaire maar niet enige "prooi".

Wat is het mooiste vogelland?

Vreemde vraag, Nederland natuurlijk! Met de diversiteit aan vogels die wij hier jaarlijks kunnen waarnemen, zou ik nergens anders willen wonen. Tripjes naar het buitenland zijn uiteraard leuk, maar qua vogels kom ik weer graag terug naar Nederland.

Wat is je favoriete gebied in Nederland?

De zuidkust van Schouwen-Duiveland met al zijn diversiteit aan biotopen en mogelijkheden is bij mij absoluut favoriet, maar meerdere gebieden spreken mij erg aan. Voorbeelden zijn het Nationaal Park De Biesbosch, de Vierde Bergboezem, Landgoed Hondsdonk en Landgoed Valkenberg.

Zijn we nog wat vergeten?

Ja, kijk ook eens op facebook bij "Lakenat Natuurfotografie". Een pagina die momenteel in opbouw is, pas gestart. Daar staan enige en binnenkort veel natuuropnames van mijn hand op

Jan Benoist



De Vierde Bergboezem een nieuwe werkgroep?

Vorig jaar is eindelijk een eind gekomen aan de vele graafwerkzaamheden in het noordelijke gedeelte van de Haagse Beemden; het resultaat: de Vierde Bergboezem.

De Vierde Bergboezem is aangelegd om te hoge waterstanden in en rond Breda te voorkomen en zo ervoor te zorgen dat in voorkomende gevallen de bewoners van Breda droge voeten houden en er geen kelders onderlopen.

Door het openzetten van een in- en uitlaatsluis kan de waterstand in de Mark, die vanuit België onze kant op stroomt, laag gehouden worden: het water wordt tijdelijk opgeslagen in de Vierde Bergboezem. Het waterbeheer is een zorg van het waterschap Brabantse Delta. De beheerder van het gebied is Staatsbosbeheer.

De Vierde Bergboezem wordt begrensd door de rivier de Mark, de Asterdplas, de Rietdijk tot aan de Bredestraat en vandaar steekt de grens door naar de Werftseweg. Vandaar volgt hij de dijk richting Rooskensdonk om vervolgens een hoek van 90 graden te maken en terug te komen bij de Mark. Het gebied is totaal 281 hectare groot.

Het gebied heeft naast de functie van boezemgebied ook een functie als recreatie- en natuurgebied. Het brengt mensen dicht bij de groene wereld door de aanleg van wandel- en fietspaden en zelfs (tot nu toe twee) laarzenpaden. Het Haagse Beemdenbos ligt grotendeels in het boezemgebied. Vele wandelaars en trimmers maken lopend, rennend en fietsend gebruik van deze mogelijkheid de drukte van de stad te ontvluchten. Het gebied heeft dus wel dezelfde functie als Rooskensdonk voor waterberging, maar is ook opengesteld voor recreatie.

Voor Rooskensdonk geldt grotendeels verboden toegang. In de Vierde Bergboezem zijn kleinschalige weide- en akkerpercelen afgezet met palen en schrikdraad.

In de afgelopen jaren heb ik vele dagen (en nachten) doorgebracht in dit gebied en heb er eigenlijk mijn hartje aan verpaid. Iedere grove wijziging is weer als een pijnlijke dolksteek; en veranderingen blijven er maar komen. De broodnodige rust, die onze vogels nodig hebben wordt regelmatig heftig verstoord tot in de broedtijd toe. Gelukkig zullen de werkzaamheden in 2014 definitief tot het verleden gaan behoren.

Door het hele jaar heen houd ik al enige jaren bij welke vogels hier zijn te zien gedurende de seizoenen.; ik ben al snel ook begonnen de aantallen bij te houden. Tot nu toe kom ik op 146 soorten.

Juist voor dit werk ben ik op zoek naar enthousiaste vogelaars van onze Vogelwerkgroep om samen met mij te komen tot een werkgroep Vierde Bergboezem. In eerste instantie kunnen wij uitgebreid blijven inventariseren en de frequentie van inventarisaties opvoeren. Alleen is dit niet te doen.

Het gebied dat "bewerkt" wordt is een gedeelte van de Vierde Bergboezem met, bekeken vanaf de Texashoeve, als grenzen de Asterdplas, de Mark tot aan het gemaal Kraaijenest, vanwaar we teruggaan over de Rietdijk naar de Texashoeve. En dat allemaal binnendijks.

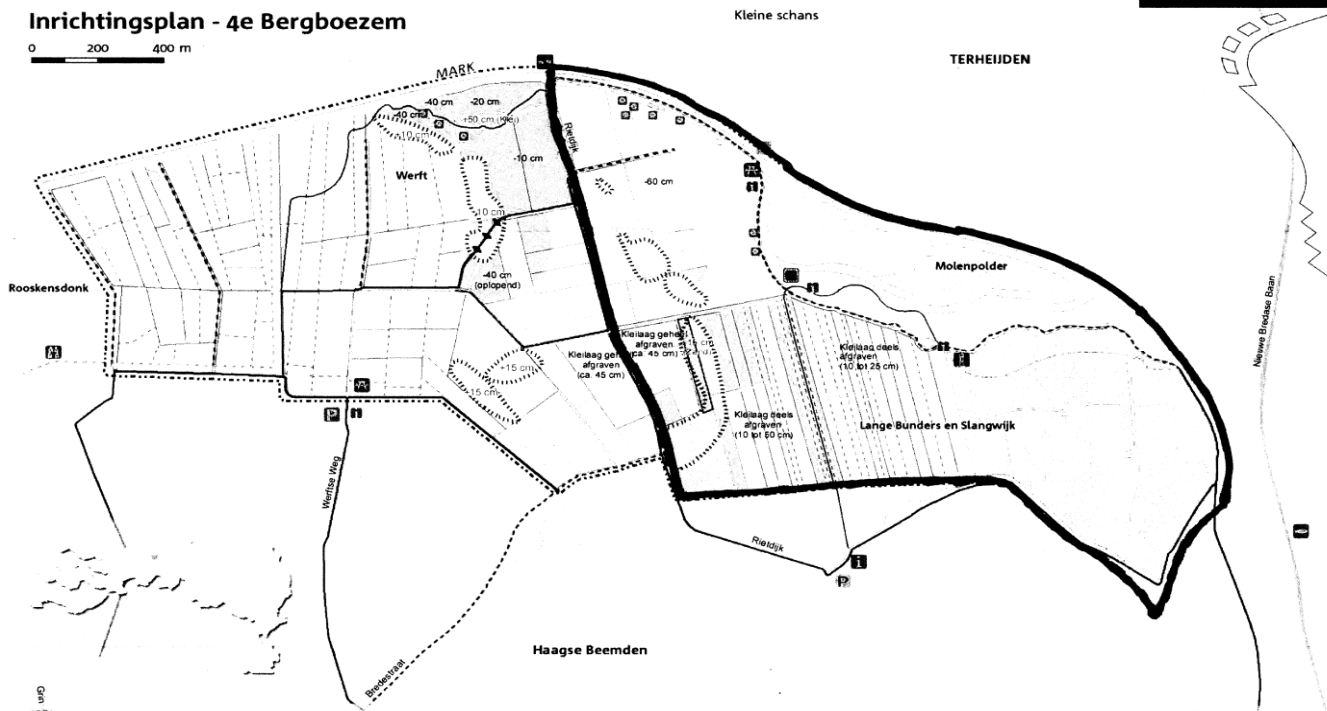
Wanneer de werkgroep voldoende deelnemers krijgt is er uiteraard ook de kans, dat we als werkerrein het gehele gebied grenzend aan Rooskensdonk claimen. Dus een goede samenwerking met die werkgroep is erg belangrijk. Er is niets zo erg als één gebied met twee werkgroepen inventariseren. Over de grens zijn dus goede afspraken nodig; maar we beginnen in het oosten. Op bijgaand kaartje is het gebied precies aangegeven.

Kees van der Krift

Oproep!

Als uw interesse gewekt is, geef u op voor de nog op te richten werkgroep.

Inrichtingsplan - 4e Bergboezem



De Goudplevier

Heeft u tijdens de najaarstrek (oktober-november) de Goudplevier gezien? Zo niet, dan heeft u een kans tijdens de voorjaarstrek (maart-april). De beste plaatsen om Goudplevieren waar te nemen zijn de graslanden en akkers in de kustprovincies. In West-Brabant heb je de beste kans ze te zien in de kleipolders in de omgeving van Willemstad en Dinteloord.

Tot 1937 was het in ons land een zeldzame broedvogel van de hoogveen-gebieden, nu is hij als broedvogel verdwenen. Het laatste reguliere broedgeval in Nederland werd in 1937 in het Fochteloërveen vastgesteld. In 1974 werd nog een incidenteel broedgeval ontdekt op de hei bij Budel. Het betrof hier de zuidelijke vorm (*Pluvialis apricaria*). Deze broedt onder andere in Schotland en Zuid-Scandinavië. De noordelijke vorm (*Pluvialis altifrons*) broedt onder andere op IJsland, in Noord-Europa en in Noordwest-Siberië. De door Nederland trekkende Goudplevieren overwinteren op de Britse eilanden en in West-Frankrijk, op het Iberisch Schiereiland en in Marokko. Tijdens zachte winters overwinteren er ook in ons land een aantal. De winterkwartieren van beide ondersoorten liggen ten zuiden van de vorstgrens.

Mocht u er op uittrekken en op zoek gaan naar Goudplevieren bekijk de vogels dan, indien mogelijk, goed. Er bestaan namelijk nog twee soorten Goudplevieren, namelijk de Kleine Goudplevier (*Pluvialis fulva*) en de Amerikaanse Goudplevier (*Pluvialis dominica*). Deze zijn echter zelden in Nederland te zien. De Kleine Goudplevier (*Pluvialis fulva*) lijkt veel op onze Goudplevier. Deze heeft echter een kleiner lijf, staat hoger op de poten en de ondervleugels en oksels zijn donkerder dan bij onze Goudplevier.

Amerikaanse Goudplevier

Een Amerikaanse Goudplevier (*Pluvialis dominica*) werd op 22 mei 2010 door een oplettende vogelaar ontdekt bij Rooskensdonk. De Amerikaanse Goudplevier (*Pluvialis dominica*) heeft weer iets kortere poten en een relatief korte snavel. De vleugelpunten steken verder buiten de staart dan bij de Kleine Goudplevier.

Bij staande vogels steken bij de Kleine Goudplevier maar drie zwarte veerpunten onder de tertials uit bij de Amerikaanse Goudplevier vijf en bij onze Goudplevier vier. In de zomer zijn de verschillen duidelijker door het verschil in tekening van de witte en zwarte veren op de buik en borst.

Hoeveel Goudplevieren trekken er jaarlijks door? Tijdens landelijke tellingen in november 1976 en 1978 in Nederland werden er 400.000 Goudplevieren geteld en in april 1977 waren dat er 285.000. In oktober 1996 werden in Nederland 195.000 vogels geteld. Tellen we daar de uit Duitsland en Denemarken gemelde vogels bij, dan komen we op een totaal van ruim 500.000 vogels die waarschijnlijk door ons land trekken. In het voorjaar zijn de aantallen altijd lager. De grootste groep die in West-Brabant werd waargenomen is, volgens het archief van de Vogelwerkgroep, een groep van 9000 vogels op de Dintelse Gorzen op 24 oktober 1987. Andere plaatsen waar grote groepen werden waargenomen zijn: 2000 vogels op het St. Antoniegors op 23 maart 1975, 1500 vogels in de Vrije Kavelen op 25 maart 1984, 1720 vogels in de Drievriendenpolder op 13 november 1988 en tenslotte 3000 vogels in de Drievriendenpolder op 17 november 2002. Het aantal waarnemingen van Goudplevieren is onder invloed van waarneming.nl sterk toegenomen.

Hoe lang kunnen we nog Goudplevieren waarnemen? Veranderingen in het graslandareaal zijn ongunstig voor de Goudplevieren. Permanente en vooral oude graslanden zijn rijker aan regenwormen dan nieuwe graslanden en daardoor aantrekkelijker. Het aantal regenwormen in de bodem neemt af door de verdroging en de wisselteelt. Daarnaast zitten de aanwezigere regenwormen dieper in de bodem en worden ze onbereikbaar. Het totale voedselaanbod vermindert dus. Verder verdwijnen er steeds meer grote, open landschappen door de groei van dorpen en steden, de aanplant van bosschages en het plaatsen van windturbines. Met het verdwijnen van geschikte open ruimte verdwijnt het biotoop voor onder andere de overwinterende Goudplevieren. Als u Goudplevieren ziet, geef uw waarneming door! De verzamelde gegevens kunnen gebruikt worden om het belang van deze grote, open landschappen aan te tonen en te voorkomen dat deze en daarmee de Goudplevieren uit ons land verdwijnen.

Hans van der Sanden

Amerikaanse Goudplevier in Rooskensdonk



(Douwe de Boer)



(Cees Jansen)



Waarnemingen + Agenda

7	Dodaars	8-1-2013	Gecombineerde Willemspolder	Jan Boers
1	Roerdomp	22-1-2013	Westpolder	Tim van Oerle
6	Grote Zilverreiger	6-12-2012	Hooge Zwaluwe - Grootte Zonzeelsche Polder - oost	Joost Simons
1	Chileense Flamingo	12-1-2013	Chaam - Bleeke Heide	Martin van Leest
180	Knobbelzwaan	13-1-2013	Zonzeelse polder NB2130	Jan Benoist
150	Kleine Zwaan	28-12-2012	Brabantse Biesbosch - Polder Oude Hardenhoek	Piet van Iersel
270	Toendrarietgans	12-1-2013	Polder de Hoevensche Beemden NB1722	John Frijters
2	Kleine Rietgans	6-1-2013	Chaam - Bleeke Heide	Tim van Oerle
1	Dwerggans	12-1-2013	Dintelse Gorzen Oost	Gert Bouwmeester
3470	Brandgans	13-1-2013	Willemstad, Buitengorzen	Hans van der Sanden
1	Roodhalsgans	18-12-2012	Hooge Zwaluwe - Grootte Zonzeelsche Polder - oost	Gert Bouwmeester
5	Casarca	15-12-2012	Dintelse Gorzen Oost	Richard de Jonckheere
33	Pijlstaart	4-1-2013	Rooskensdonk	Harry Janssen
1	Witoogeend	5-1-2012	Westpolder	Tim van Oerle
16	Brilduiker	24-12-2012	Brabantse Biesbosch - Deeneplaatweg - Zuid (Polder Hoge Hof)	Jan Benoist
5	Nonnetje	13-1-2013	Willemstad, Sluizen	Hans van der Sanden
3	Middelste Zaagbek	13-1-2013	Willemstad, Sluizen	Hans van der Sanden
3	Zeearend	15-11-2012	Brabantse Biesbosch - Polder Hardenhoek	Marjo Lips
1	Blauwe Kiekendief	21-11-2012	Lage Vuchtpolder	Eric Corssmit
1	Smelleken	15-12-2012	Lange Bunders NB1775	Cor Borghouts
1	Slechtvalk	21-11-2012	Industriegebied / Station Prinsenbeek / Haagse Beemden	Albert de Hoon
90	Goudplevier	13-1-2013	Polders Dinteloord NB1530	Willem Veenhuizen
1	Pontische Meeuw	30-12-2012	Asterdplas	Tim van Oerle
1	Zwartkop	21-1-2013	Ginneken	Martin van Leest
1	Klapekster	29-12-2012	Lange Bunders en Slangwijk	Kees van der Krift
4	Appelvink	18-1-2013	Boswachterij Dorst	Jan Boers

Noteer in uw agenda

Datum	Activiteit	Contactpersoon	Telefoon / mailadres	Bijzonderheden
za 09-03	SWEV –dag	John Frijters	076 503 17 50	John.frijters@12move.nl
wo 13-03	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
zo 17-03	Stadsvogelexcursie	Willem Veenhuizen	06 106 904 77	Start Grote Kerk 07:00 uur
zo 24-03	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
do 28-03	Ledenvergadering	Eric van Damme	06 220 680 14	20.00-22.00 uur De Wegwijzer,
wo 03-04	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
do 11-04	Ledenbijeenkomst	Ellie Pruiksmā	076 565 85 70	Alleen leden info volgt
za 13-04	Excursie	Ellie Pruiksmā	076 565 85 70	Alleen leden info volgt
zo 14-04	Stadsvogelexcursie 07:00 uur	Willem Veenhuizen	06 106 904 77	Start bij tank Wilhelmina-park
zo 14-04	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
zo 21-04	Vogeltocht Biesbosch met fluisterboot	Piet van Iersel	076 581 63 82 piet.van.iersel@planet.nl	Vóór 18 april aanmelden bij Piet (Kosten voor deelnemers !)
wo 24-04	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
zo 05-05	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
do 09-05	Dauwtrappen op Hemelvaart	Harry van Vugt	harryvanvugt@live.nl	Vertrek Schoolakkerplein 6.00 uur
zo 12-05	Vogelexcursie Park Hoge Vugt Slotdag Nationale vogelkijkweek	Wilma Rasink Eric van Damme	076 565 77 26 secretaris@westbrabantsevwg.nl	Start 9.00 uur bij kinderboerderij Parkhoeve
wo 15-05	Vroege-vogel (geluiden)excursie	Marjo Lips	076 515 06 27 marjo.lips@planet.nl	Aanmelden bij Marjo





De Werkgroep 4^e Bergboezem i.o.

